

Održivi razvoj turizma otoka Krka s osvrtom na upravljanje plažama

Rade, Filip

Undergraduate thesis / Završni rad

2018

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Karlovac University of Applied Sciences / Veleučilište u Karlovcu**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:128:938318>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-03-01**

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
Karlovac University of Applied Sciences

Repository / Repozitorij:

[Repository of Karlovac University of Applied Sciences - Institutional Repository](#)

zir.nsk.hr

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

VELEUČILIŠTE U KARLOVCU
POSLOVNI ODJEL
STRUČNI STUDIJ UGOSTITELJSTVA

Filip Rade

ODRŽIVI RAZVOJ TURIZMA OTOKA KRKA S OSVRTOM
NA UPRAVLJANJE PLAŽAMA

Karlovac, 2018

Veleučilište u Karlovcu
Poslovni odjel
Preddiplomski stručni studij Ugostiteljstva

Filip Rade

ODRŽIVI RAZVOJ TURIZMA OTOKA KRKA S OSVRTOM
NA UPRAVLJANJE PLAŽAMA

Kolegij: Turizam i okoliš
Mentor: dr.sc. Draženka Birkić, predavač
Broj indeksa autora: 0618612036

Karlovac, studeni, 2018.

SAŽETAK

Ključni resurs, tj. faktor privlačnosti otočnih turističkih destinacija su plaže, prirodne i uređene. Plaže kao dio priobalnog područja temelj su konkurentske prednosti i generator su prihoda unutar turističke destinacije, sastavni su dio integralnog turističkog proizvoda otočne destinacije. To je visoko vrijedan resurs s aspekta prirodnog, društvenog, gospodarskog i rekreacijskog potencijala. Brojna istraživanja pokazuju da turisti odabiru priobalne i otočne jadranske destinacije upravo zbog uživanja u moru i suncu na plažama, odnono ljepoti krajolika. No međutim ista istraživanja također ukazuju na nezadovoljstvo korisnika plaža, osobito kada su upitanju sportski i zabavni sadržaji. Otočne turističke destinacije s glavnim resursom plažama, koje imaju svoja ograničenja ekološka, rekreacijska, socijalna i druga, a koji je veoma osjetljiv u pogledu prihvatnog kapaciteta nalaze se pred velikim izazovom odgovora na povećanu potražnju. Ovaj rad se bavi propitivanjem kako uspješno upravljati plažama otoka Krka u okvirima prihvatnih kapaciteta plaža te na taj način zadovoljiti potrebe konzumenata, a spriječiti eventualne neželjene posljedice u vidu sveopćeg nezadovoljstva turista i ostalih posjetitelja plažama. U ovom radu promatrat će se otok Krk, njegova problematika i pristup upravljaju plažama. Brojna istraživanja ukazala su također na neusklađenost između smještajnih i rekreativnih kapaciteta unutar turističkih destinacija s prihvatnim kapacitetima plaža. S obzirom na planiranu izgradnju smještajnih prihvatnih kapaciteta i povećani broj turističkih dolazaka predviđa se da će taj odnos biti još nepovoljniji.

Ključne riječi: otok Krk, održivi turistički razvoj, prihvatni kapaciteti plaža, tematizacija plaža

ABSTRACT

A key resource or the attraction factor of insular tourist destinations are the beaches, natural and well-arranged. As a part of the coastal area, beaches are the basis of competitive advantage, the income generator within the tourist destination, and a component of the integral tourist product of an island's destination. It is a highly valuable resource from the aspect of natural, social, economic and recreational potential. Numerous studies show that tourists choose insular and coastal Adriatic destinations precisely for enjoying the sea and sun on the beaches, i.e. the beauty of the landscape (Tomas, 2015). However, the same research also points to the dissatisfaction among beach users, especially when it comes to sports and entertainment. Insular tourist destinations whose main resource are the beaches, which have their ecological, recreational, social and other constraints, and which is highly sensitive in respect to reception capacity, are facing a major challenge to respond to the increased demand. This paper deals with the question of how to successfully manage the beaches of the island of Krk within the scope of the beaches' reception capacities and thus satisfy the needs of the users and prevent any unwanted consequences in the form of general dissatisfaction of tourists and other visitors. This paper gives an insight into the island of Krk, its problems and an approach to beach management. Many studies have also shown a discrepancy between accommodation and recreational capacities within tourist destinations and the beaches' reception capacities (Birkić, 2016). Considering the planned accommodation capacity building and the increased number of tourists, their interrelation is expected to get even worse.

Keywords: the island of Krk, sustainable tourism development, beaches' receptive capacities, thematization of beaches

SADRŽAJ

1. UVOD.....	6
1.1. Predmet i cilj rada.....	6
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja podataka.....	6
1.3. Struktura rada	6
2. ODRŽIVI RAZVOJ TURIZMA	8
2.1. Pojam i značaj održivog razvoja.....	8
2.2. Održivi razvoj turizma.....	11
2.3. Načela održivog turizma.....	14
2.4. Prihvatni kapaciteti i plaže	15
2.4. Plaže, prihvatni kapaciteti plaža i tematizacija plaža	19
3. OPĆA OBILJEŽJA OTOKA KRKA	24
3.1. Geografski položaj i prometna povezanost otoka Krka.....	24
3.2. Prirodni turistički resursi otoka Krka	25
3.3. Društveni resursi otoka Krka.....	27
4. PRIHVATNI KAPACITETI OTOKA KRKA.....	30
4.1. Stanovništvo i stambena izgradnja	30
4.2. Turistička kretanja na otoku Krku	33
4.3. Turistička izgradnja na otoku Krku	37
5. UPRAVLJANJE PLAŽAMA OTOKA KRKA	41
5.1. Plaže otoka Krka.....	42
5.2. Održivo upravljanje plažama otoka Krka na primjeru Vele plaže u općini Baška... 48	
5.2.1. Analiza postojećeg stanja Vele plaže u kontekstu razvoja turizma destinacije Baška	49
5.2.2. Koncept oblikovanja Vele plaže s prijedlogom tematizacije i sadržaja	50
Izvor: Studija upravljanja velom plažom u Baški, str. 81	53
5.2.3. Prijedlog modela upravljanja Velom plažom	53
6. ZAKLJUČAK.....	55
Popis Literature	56
Ilustracije	59

1. UVOD

Tema je ovog završnog rada „Održivi razvoj turizma otoka Krka s osvrtom na upravljanje plažama“. Otočne turističke destinacije sa glavnim resursom plažama, ekološki vrlo osjetljive, nalaze se pred velikim izazovom odgovora na povećanu potražnju. Ovaj rad se bavi propitivanjem kako uspješno upravljati plažama, prihvatnim kapacitetima istih te na taj način zadovoljiti potrebe konzumenata, a spriječiti eventualne neželjene posljedice u vidu sveopćeg nezadovoljstva turista i ostalih posjetitelja plažama, poštujući ekološka, rekreacijska, socijalna i druge aspekte.

Sam uvod se sastoji od tri dijela: predmeta i cilja rada, korištenja izvora podataka i metoda prikupljanja podataka te je dana i sama struktura rada.

1.1. Predmet i cilj rada

Predmet rada jest održivi razvoj turizma otoka Krka s posebnim osvrtom na upravljanje plažama. Cilj rada je pobliže objasniti sam pojam održivog razvoja turizma, navesti osnovne prirodne, društvene i geografske karakteristike otoka Krka. Prikazati kako se otok Krk pri odluci za uspostavu održivog turističkog razvoja opredijelio upravljati plažama s ciljem povećanja kvalitete i održivosti samog turističkog proizvoda čiju srž predstavljaju plaže, koje su veoma osjetljive u pogledu prihvatnih kapaciteta.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja podataka

Podaci su prikupljeni iz stručne i znanstvene literature te s internetskih stranica koje se bave samom tematikom rada. U prikupljanju podataka korištena je metoda istraživanja za stolom, podaci su obrađeni metodama analize, sinteze kompilacije i metodom deskripcije.

1.3. Struktura rada

Ovaj je rad podijeljen u šest međusobno povezanih poglavlja koja uključuju uvod i zaključak.

U drugom poglavlju govori se o održivom razvoju turizma, njegovom značaju, načelima održivog razvoja, kriterijima održivog turističkog razvoja te o prihvatnim kapacitetima općenito, a onda i o prihvatnim kapacitetima plaža. U trećem poglavlju obrađuje se otok Krk. Navode se geografska prirodna i društvena obilježja otoka Krka, prihvatni turistički

kapaciteti . U četvrtom poglavlju obrađeni su prihvatni kapaciteti otoka Krka. Prikazana je struktura i broj stanovništva na otoku, objašnjena je stambena izgradnja, turistička izgradnja te kretanja i noćenja turista na otoku Krku. U petom poglavlju riječ je o upravljanju plažama na otoku Krku. Poblje su objašnjene plaže, nabrojane su plaže na otoku Krku, navedena je SWOT analiza plaža otoka Krk te je prikazano kako otok Krk upravlja svojim plažama.

2. ODRŽIVI RAZVOJ TURIZMA

Rastuća svijest društva o održivom razvoju dala je dodatnu težinu gospodarskim, okolišnim te društveno-kulturnim pitanjima povezanim sa turističkim djelatnostima. Održivi razvoj turizma obuhvaća koncepciju razvoja koja je nastala kao odgovor na negativne učinke turizma te se primjenjuje na sve oblike i vrste turizma.

2.1. Pojam i značaj održivog razvoja

Pojam „održivi razvoj“ uveden je 70-ih godina, kada je Stockholm bio domaćin prve globalne UN konferencije gdje su dominirale teme industrijskog zagađenja okoliša, nekontrolirane urbanizacije i nespremnosti na naglo povećanje populacije na Zemlji, ali se još u prijašnjim klasičnim ekonomskim radovima mogu pronaći elementi politike održivog razvoja.¹ Međutim, kao pojam i koncepcija, održivi razvoj popularan postaje i progresivno se razvija od 1987. godine nakon Izvješća Svjetske komisije za okoliš i razvoj (World Commission on Environment and Development - WCED). To je prvo ozbiljnije i znanstvenije poimanje održivog razvoja prikazano u tzv. Brundtlandovom izvještaju Svjetske komisije za okoliš UN-a i publicirano pod nazivom Naša zajednička budućnost 1987. godine. U toj studiji održivi razvoj definiran je kao „razvoj koji zadovoljava potrebe današnjeg naraštaja bez ugrožavanja budućih naraštaja“. Održivi razvoj, kvaliteta okoliša i gospodarski razvoj postaju međusobno uvjetovane aktivnosti.²

Dakle, riječ je o načinu upravljanja razvojem koji ne dopušta da se provode gospodarske aktivnosti koje povećavaju životni standard sadašnjih generacija, a istodobno narušavaju i ograničavaju razvojne i životne mogućnosti budućih generacija. Brundtlandovo izvješće istaknulo je nužnost baziranja održivog razvoja ne samo na ekonomskim i ekološkim načelima nego i na socijalnoj pravdi s obzirom da siromaštvo predstavlja jedan od temeljnih poteškoća današnjice. U tom izvještaju se po prvi put službeno definira odnos razvoja i okoliša i utvrđuje nužnost prihvaćanja novog svjetskog razvojnog koncepta temeljenog na načelima održivosti.³

Održivost izražava načelo koje označava trajan opstanak prirodnog resursa, a razvoj

¹ Herceg N.: Okoliš i održivi razvoj, Synopsis, Zagreb, 2013., str. 254.

² Črnjar, M.: Ekonomika i politika zaštite okoliša, Rijeka, Ekonomski fakultet i Glosa, 2002., str. 187.

³ Mičetić Fabić M.: Uloga lokalne samouprave u planiranju i promicanju održivoga razvoja turističke destinacije, doktorski rad, Opatija, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, 2017., str. 25

označava koncepciju u sklopu društvene znanosti koja se odnosi na poredak ljudskih resursa. Uzmu li se oba pojma zajedno, održivi razvoj može se definirati kao odnos između dinamičkih gospodarskih sustava koje osmišljava čovjek i većih dinamičkih ekoloških sustava koji se sporo mijenjaju i koji moraju biti u ekološkoj ravnoteži.⁴

Najsnažniji poticaj afirmaciji koncepta održivog razvoja dala je UN-ova konferencija o okolišu i razvoju održana 1992. godine u Rio de Janeiru koja je ukazala na sve veće probleme vezane uz pitanja razvitka i okoliša na globalnoj i lokalnoj razini.⁵ Konferencija na kojoj je sudjelovalo 178 zemalja, poznata je po usvajanju nekoliko dokumenata od kojih su najpoznatiji Deklaracija o okolišu i razvoju i Agenda 21. Deklaracija o okolišu navodi kako „zaštita okoliša mora biti integralni dio procesa razvoja i ne može se promatrati u izolaciji“⁶ te se naglašava kako je ovo pitanje svih zemalja. Agenda 21 kreirala je osnove i programe akcija za postizanje održivog razvoja te je njezina uspješna implementacija najprije odgovornost vlada pojedinih zemalja. Nacionalne strategije, planovi, mjere i procesi ključni su u postizanju navedenoga, a međunarodne organizacije trebaju podržavati i dopunjavati nacionalne napore. Kako bi se dokazala predanost održivom razvoju, 2002. godine održan je u Johannesburgu World Summit on Sustainable development kojim se potvrđuje predanost zaključcima konferencije u Rijju te se nastavlja implementacija Agende 21. Na sastanku Ujedinjenih naroda krajem rujna 2015. svjetski čelnici dogovorili su se o novom programu Ujedinjenih naroda za održivi razvoj 2030. koji sadrži 17 ciljeva održivog razvoja. U okviru 17 novih ciljeva održivog razvoja i 169 podciljeva uravnotežene su tri dimenzije održivog razvoja (okolišna, društvena i gospodarska dimenzija), u područjima kao što su siromaštvo, nejednakost, sigurnost opskrbe hranom, zdravlje, održiva potrošnja i proizvodnja, rast, zaposlenost, infrastruktura, održivo upravljanje prirodnim resursima, klimatske promjene, kao i rodna jednakost, pristup pravosuđu i odgovornost institucija.⁷

Globalni ciljevi održivog razvoja:

1. iskorijeniti siromaštvo svuda i u svim oblicima
2. iskorijeniti glad, postići sigurnost hrane i poboljšanu ishranu te promovirati održivu poljoprivredu
3. zdravlje – osigurati zdrav život i promovirati blagostanje za ljude svih generacija

⁴ Đopa J.: Izazovi razvoja održivog kulturnog turizma, diplomski rad, Pula, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, 2016., str 10.

⁵ Ministarstvo vanjskih i europskih poslova, <http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi0/globalne-teme/odrzivi-razvoj/>, 23.07.2018.

⁶ UN, 1992, čl. 4

⁷ Birkić, D.: Održivi turistički razvoj priobalne destinacije, doktorska disertacija, Opatija, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, 2016., 113-114. str

4. osigurati uključivo i kvalitetno obrazovanje te promovirati mogućnosti cjeloživotnog učenja
5. postići rodnu ravnopravnost i osnažiti sve žene i djevojke
6. osigurati pristup pitkoj vodi za sve, održivo upravljati vodama te osigurati higijenske uvjete za sve
7. osigurati pristup pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji po pristupačnim cijenama za sve
8. promovirati uključiv i održiv ekonomski rast, punu zaposlenost i dostojanstven rad za sve
9. izgraditi prilagodljivu infrastrukturu, promovirati uključivu i održivu industrijalizaciju i poticati inovativnost
10. smanjiti nejednakost unutar i između država
11. učiniti gradove i naselja uključivim, sigurnim, prilagodljivim i održivim
12. osigurati održive oblike potrošnje i proizvodnje
13. poduzeti hitne akcije u borbi protiv klimatskih promjena i njenih posljedica
14. očuvati i održivo koristiti oceane, mora i morske resurse za održiv razvoj
15. zaštititi, uspostaviti i promovirati održivo korištenje kopnenih ekosustava, održivo upravljati šumama, suzbiti dezertifikaciju, zaustaviti degradaciju tla te spriječiti uništavanje biološke raznolikost
16. promovirati miroljubiva i uključiva društva za održivi razvoj, osigurati pristup pravdi za sve i izgraditi učinkovite, odgovorne i uključive institucije na svim razinama
17. ojačati načine provedbe te učvrstiti globalno partnerstvo za održivi razvoj.⁸
Konceptija održivog razvoja zahtijeva⁹:

- očuvanje prirodnih resursa i s tim u vezi temeljni zaokret u eksploataciji resursa;
- veću učinkovitost u raspodjeli resursa i preraspodjelu bogatstva;
- uvođenje novih tehnologija i poimanje razlike između rasta i razvoja;
- odustajanje od aktivnosti koje bi mogle ugroziti buduće naraštaje;
- uključivanje koncepcije održivog razvoja kao filozofije u sve društvene, ekonomske i političke strukture.

Održivi razvoj je proces koji je usmjeren na promjene tijekom dužeg razdoblja. Uobičajeni ciljevi vlade odnose se na stvaranje odgovarajućeg poslovnog okruženja, jednaku raspodjelu dobiti, dobro socijalno osiguranje, kvalitetno obrazovanje i zdravstvo te uspješno upravljanje gospodarskim rastom. Koncept održivog razvoja daje težinu klasičnim državnim ciljevima: bolja zaštita okoliša, naglasak na društveni kapital,

⁸ United nations (2016) Globalni ciljevi održivog razvoja do 2030. Zagreb: ODRAZ-Održivi razvoj zajednice

⁹ Črnjar, M., Črnjar, K.: op. cit, str. 84.

ujednačen regionalni razvoj. Bit održivog razvoja treba da je usklađena s poslovanjem određenih područja: gospodarstvo, socijalno područje, okoliš. Razvoj uključuje korištenje ljudskih, fizičkih i financijskih izvora na način koji učinkovito zadovoljavaju potrebe tržišta, uspješno održavajući resurse koji su neophodni u stvaranju dodane vrijednosti. Koncept održivog razvoja nije usmjeren samo na industrijska, komercijalna i financijska područja, već uključuje i infrastrukturu, obrazovanje, zdravstvo, turizam, okoliš itd.¹⁰

2.2. Održivi razvoj turizma

Na temeljima koncepta održivog razvoja razvijen je koncept održivog turizma i moguće ga je primijeniti se na sve oblike turizma koji su dugoročno usklađeni sa svojom prirodnom, socijalnom i kulturnom okolinom. Riječ je o koncepciji razvoja potaknutoj negativnim učincima turizma po okoliš. Danas je nužna potreba prepoznavanja i zaštite prirodnih i kulturnih vrijednosti kako bi se potaknuo razvoj kvalitetnog i konkurentnog turističkog proizvoda te dugoročno unaprijedilo upravljanje turističkim destinacijama, što predstavlja prvi korak u implementaciji održivog turističkog razvoja u procesu upravljanja turističkom destinacijom.

Turistička aktivnost može pozitivno djelovati na cjelokupni razvoj određene zajednice, međutim pokazalo se da neplanski razvoj, djelomično ili potpuno na potražnju orijentiran razvoj ili razvoj potican zahtjevima tržišta, dovodi do uništavanja niza destinacija diljem svijeta.¹¹ Rastuća društvena svijest o pitanjima održivog razvoja pomogla je u davanju značaja gospodarskim, okolišnim te društveno-kulturnim pitanjima povezanim s turističkom industrijom.¹²

Održivi turizam (engl. sustainable tourism) raste i razvija se ne iskorištavajući svoje resurse tako da ih trajno uništava, već se resursi koriste tako da se maksimalno očuva njihova kvaliteta i vrijednosti za buduće naraštaje. Održivi je turizam onaj koji može opstati tijekom duljeg razdoblja jer ne uzrokuje degradaciju okoliša, nego ostvaruje korist u ekonomskom, ekološkom, društvenom i kulturnom okruženju u kojem se odvija. Polazi od pretpostavke da su resursi ograničeni te traži način za definiranje tih limita, a u skladu s time i mogućih granica razvoja.¹³

¹⁰ Korošec L., Smolčić Jurdana D. Politika zaštite okoliša – integralni dio koncepcije održivog razvoja Europske unije, *Ekonomski pregled* 64 (6), 2003., 608-609 str.

¹¹ Ruhane, L.: Strategic planning for local tourism destination: an analysis of tourism plans, *Tourism and Hospitality Planning and Development*, 2004.

¹² Hall M.: Policy learning and policy failure in sustainable tourism governance. From first – and second-order to third – order change, *Journal of Sustainable Tourism*, 2001., 19 (4-5)

¹³ Birkić D.: op.cit., str. 116.

Svjetska turistička organizacija (UNWTO) čvrsta je stava da su smjernice za održivi razvoj i održivo upravljanje primjenjive u svim oblicima turizma, uključujući i masovni turizam i različite turističke segmente te u svim vrstama destinacija pa tako i u otočnim destinacijama. UNWTO je u skladu s općim konceptom održivosti, održivi razvoj turizma definirala kao „...onaj koji zadovoljava potrebe današnjih turista i u isto vrijeme štiti prostor i povećava mogućnost održivosti za budućnost, projekt koji upravlja svim resursima na način da poštuje ograničenja ekonomske, socijalne i estetske kompatibilnosti dok zadržava kulturni integritet, esencijalne ekološke procese, bioraznolikost i sustave koji podržavaju život“¹⁴

Tijekom vremena UNWTO proširuje definiciju te naglašava da „održivi turizam treba učiniti optimalnim korištenje prirodnih resursa, poštovati sociokulturne autentičnosti zajednice domaćina, te osigurati održivo dugoročno poslovanje“.¹⁵

Kvalitativne karakteristike otočnog turizma razlikuju se u nekim segmentima od obalnih, posebno s obzirom na ekološke elemente. S ciljem očuvanja postojećih prednosti razvoj otočnog turizma treba se odvijati u skladu s okolišem uz davanje prioriteta kvalitetnim razvojnim čimbenicima, stoga implementacija koncepcije održivog turističkog razvoja na otocima posebno dobiva na značaju.¹⁶

Berlinska deklaracija iz 1997. godine o biološkoj raznovrsnosti i o održivom turizmu navodi sljedeće: “Turizam bi se trebao razvijati na način koji doprinosi lokalnim zajednicama, da jača lokalnu ekonomiju, zapošljava lokalnu radnu snagu i na održivi način koristi lokalne resurse, poput lokalnih poljoprivrednih proizvoda, lokalnog tradicijskog nasljeđe. Mehanizmi, uključujući politike i zakonodavstvo trebaju biti postavljeni na način da osiguraju dobrobit lokalnoj zajednici. Turističke aktivnosti trebaju poštivati ekološke osobine i kapacitet u lokalnoj sredini gdje se odvijaju. Svi naponi, radnje, trebali bi biti učinjeni na način da poštuju tradicijski način života i kulturu“. Berlinska deklaracija iz 1997. godine dala je jak normativni prinos tvrdnjom „da se turizam treba razvijati na način da pogoduje lokalnim zajednicama uz čvršće lokalno gospodarstvo, upošljava lokalnu radnu snagu i gdje je god ekološki održiv koristi lokalne materijale, lokalne poljoprivredne proizvode i tradicijske vještine“.¹⁷

Turizam je u posebnoj poziciji prema doprinosu održivom razvoju i izazovima koji njemu

¹⁴ Padin C.: A sustainable tourism planning model: Components and relationships, European Business Review, Vol. 24 Iss: 6, 2012., str. 510.

¹⁵ Birkić D.: op.cit, str. 117.

¹⁶ Mikačić V.: Otočni turizam Hrvatske, pregledni rad, Zagreb, Institut za turizam, 1993., 517 str.

¹⁷ The Berlin declaration on biological diversity and sustainable tourism, <https://www.gdrc.org/uem/ecotour/berlin.html>, 26.7.2018

predstoje. Prvenstveno zbog dinamike i rasta toga sektora i zbog iznimno velikog doprinosa ekonomijama mnogih zemalja te veliku zavisnost o turističkoj djelatnosti mnogih otočnih gospodarstava. Mogućnost zarade izvan tradicionalnih otočnih zanimanja - poljoprivrede, ribarstva i pomorstva - uvjetovala je pojačano zapošljavanje domicilnog stanovništva u turističko-ugostiteljskoj privredi koja se na mnogim malim otocima uglavnom oslanja na privatni sektor. Ovisnost otočne privrede o turizmu jest općenito veća od ovisnosti na obali. Da bi otoci bolje iskoristili postojeće prednosti potrebno je da se cjelokupan gospodarski razvoj, uključujući i turistički, veže uz racionalno korištenje prostora i njegovih resursa kako bi se očuvala bioekološka ravnoteža, a što je u skladu sa sve izraženijom potražnjom turista za ekološki očuvanim i sociokulturno izvornim destinacijama. Također, turizam predstavlja aktivnost koja uključuje drugačiji odnos između potrošača (posjetitelja) i industrije (lokalnih zajednica i okoliša) gdje potrošači konzumiraju turističku uslugu u samom mjestu nastanka tj. turističkoj otočnoj destinaciji i to pretpostavlja određenu svijest turista-potrošača o odgovornosti koju imaju spram te destinacije.¹⁸

Hrvatski otoci trebaju sačuvati okoliš uz primjenu strategije razvoja turizma i ostalih gospodarskih aktivnosti prijateljskih okolišu i usmjerenih na sačuvanje i unapređenje otočnih društvenih zajednica. Shodno takvom konceptu razvoja moguće je izbjeći zamke masovnog turizma te razvijati gospodarstvo u skladu s okolinom, dajući pri tom prednost kvalitetnom pred kvantitetnim turističkim razvojem.

Određivanje prihvatnog kapaciteta određenog otoka za turizam od presudnog je značenja za njegovu budućnost. Suvremeni turizam postao je međuovisan s ekologijom, a njegov daljnji razvoj mora se promišljati prije svega kao održivi razvoj.¹⁹

Održivi turistički razvoj prema UNWTO treba moći:

1. Osigurati optimalnu upotrebu resursa iz okoliša koji konstituiraju ključne elemente u razvoju turizma, održavajući nužne ekološke procese, pomažući u očuvanju prirodnog nasljeđa i biološke različitosti te osiguravanje nekompeticijskog odnosa sa drugim djelatnostima poput ribolova i poljoprivrede posebno na većim otocima koji imaju potrebne resurse za bavljenje tim djelatnostima
2. Poštivati sociokulturnu izvornost (autentičnost) domaćina, očuvati izgrađeno i životna kulturna nasljeđa i tradicionalne vrijednosti, doprinijeti interkulturalnom

¹⁸ Making tourism more sustainable: A guide for policy makers, www.unep.fr/shared/publications/pdf/dtix0592xpa-tourismpolicyen.pdf, 26.07.2018

¹⁹ Vidučić V.: op. cit., str. 42

razumijevanju i toleranciji kako bi tradicionalna otočna pučka kultura orijentirana ribarstvu ostala živi i aktivni segment turističke ponude

3. Omogućiti održive, dugoročne ekonomske aktivnosti osiguravajući pravednu distribuciju socioekonomskih koristi svim zainteresiranim, a uključujući stabilnu zaposlenost, mogućnosti za ostvarivanje dohotka i socijalne usluge domaćoj zajednici kako bi se doprinjelo ublažavanju siromaštva te financijskoj sigurnosti i ravnopravnosti otočana sa stanovnicima na kopnu.

Iz ovih zadataka zapravo proizlaze i principi ili načela održivosti koji se odnose na različite aspekte održivog razvoja turizma, i to: ekološke, ekonomske i sociokulturne

2.3. Načela održivog turizma

Koncept održivog turističkog razvoja temelji se na primjeni ekonomskih, ekoloških i sociokulturnih načela. Pronaći pravu ravnotežu među njima znači osigurati cjelovitu i dugotrajnu održivost kako turizma, tako i turističkih destinacija u cijelosti. To danas nije nimalo jednostavan zadatak. Turizam je gospodarska aktivnost koja zbog svoje izrazite sezonalnosti svoje aktivnosti podređuje kratkotrajnim ciljevima u vidu brze zarade i ekstra profita, što je u suprotnosti s istaknutim načelima održivog razvoja, odnosno u suprotnosti je s postizanjem željene ravnoteže između društvenih, ekonomskih i okolišnih načela održivog turističkog razvoja.²⁰

Razvoj turizma na načelima održivoga razvoja mora uvažiti različite interese i stavove različitih dionika, interesnih skupina, organizacija i institucija koje na izravan i neizravan način utječu na razvoj turizma. Potrebno je predvidjeti te otkloniti brojne negativne učinke turizma na prostor, okoliš i lokalnu zajednicu, koji se događaju kada se turizam stihijski razvija i kada se razvojem istog ne upravlja. Termin „ravnoteže“ izaziva zabunu jer gospodarski razvoj kroz turizam često može dovesti do sučeljavanja sa zaštitom okoliša te teških „nagodbi“ između gospodarskih, društvenih i okolišnih dimenzija. Turizam koji se često prezentira kao prijatelj okoliša zapravo po svojoj naravi značajno uzrokuje negativne promjene u okolišu.

Koncept održivog razvoja često se poistovjećuje s brigom o okolišu te se samim time svodi

²⁰ Birkić D.:op. cit., str. 128

na ekološku održivost, ne uvažavajući pritom preostala načela održivog razvoja, ekonomska i sociokulturna. Ekološka održivost jamči usklađenost razvoja s očuvanjem i održanjem osnovnih ekoloških procesa, biološke raznolikosti i bioloških resursa.²¹ Ekonomska održivost zasniva se na ekonomski učinkovitu razvoju i upravljanju resursima tako da se resursima mogu koristiti uz sadašnje i buduće generacije. Društvena, odnosno sociokulturna održivost jamči usklađenost razvoja s očuvanjem kulture i sustava vrijednosti ljudi na koje taj razvoj utječe te trajno održanje i isticanje identiteta lokalne zajednice. Ekonomska i ekološka politika moraju biti povezane, odnosno uravnotežene tako da zaštita okoliša i njezina temeljna načela postanu ishodište svih ciljeva i instrumenata ekonomske politike, što se ponajprije odnosi na uvažavanje načela održivog razvoja.

Uspješna ekonomska valorizacija ukupno raspoloživog (turističkog) prostora, pretpostavlja trajno ulaganje u očuvanje njegove autentičnosti.²² S druge pak strane, budući da nedostatak adekvatne skrbi o prostoru implicira postupno uništavanje njegova ekonomskog potencijala, upravljanje i gospodarenje neizgrađenim javnim prostorom, u skladu s ekološkim načelima održivog razvoja podrazumijeva očuvanje njegovih kako gospodarskih, tako i ekoloških, vizualnih i sociokulturnih vrijednosti tijekom vremena i za buduće generacije.

Prvi korak u provedbi održivog razvoja je ugrađivanje načela održivog razvoja u strateške nacionalne dokumente te prilagođavanje institucionalnih organizacija provedbi tih načela. Jedino usvajanjem pravne regulative moći će se sustavno provjeravati provođenje ispravnih odluka te sankcionirati one koje ne provode zadane politike.

2.4. Prihvatni kapaciteti i plaže

Pojam održivog turističkog razvoja usko je povezan s pojmom prihvatnih kapaciteta u turizmu (eng. carrying capacity) Osnovna ideja primjene koncepta održivog turističkog razvoja bilo koje turističke destinacije, pa tako i otočne jest spoznaja o tome koliko određeni prostor, turistička destinacija, može prihvatiti turističkih aktivnosti uz minimalne posljedice za budući rast i razvoj. Količina turističke aktivnosti koju je određeni prostor u mogućnosti prihvatiti ovisi o obilježjima promatranog prostora. U

²¹ Smolčić Jurdana D.: Prednosti i ograničenja primjene koncepcije održivog razvoja turizma, doktorski rad, Zagreb, Ekonomski fakultet, 2003., str 15.

²² Kunst I.: Upravljanje turističkom destinacijom u Hrvatskoj – ograničenja i mogućnosti, u: Izazovi upravljanja turizmom, Institut za turizam, Zagreb, 2011.

skladu s tim, ključno je utvrditi prostorna obilježja, odnosno čimbenike koji utječu na prostorna ograničenja ili mogućnosti te turističke aktivnosti koje će se odvijati u promatranom prostoru. U tom kontekstu održivi turistički razvoj priobalne destinacije je razvoj unutar granica prihvatnog kapaciteta pojedine turističke destinacije.

Prema Smolčić Jurdana „Prihvatni kapacitet priobalne turističke destinacije predstavlja njenu sposobnost da prihvati turiste i razvoj turizma, a da se pri tome u većoj mjeri ne narušava ukupno okruženje: prirodno, izgrađeno, i socio-kulturološko.²³ Kao što možemo uočiti Smolčić Jurdana u svojoj definiciji ne teži definiranju prihvatnih kapaciteta kao kvantitativnu mjeru, matematički izračun, jer ni prostorna obilježja, ni turističke aktivnosti nisu matematički izvedivi te je primjena metode izračuna prihvatnih kapaciteta u takvom obliku neprihvatljiva. Ekonomska teorija ne prihvaća postojanje granica rasta. U suvremenom pristupu održivom turističkom razvoju otočnih destinacija prihvatni kapaciteti ili kapacitet nosivosti u turizmu nerazdvojan je od prostornog planiranja. Količina turističke aktivnosti koju prostor otočne destinacije može ponijeti, ovisna je o prirodno geografskim obilježjima tog istog prostora. U skladu s time treba odrediti prostorna obilježja, odnosno čimbenike koji utječu na prostorna ograničenja ili mogućnosti, te prostorne aktivnosti koje se odvijaju u promatranj priobalnoj destinaciji. Naime, prostor je podložan stalnim izmjenama. Turističke aktivnosti vrlo je teško predvidjeti u budućnosti, stoga ako ograničenja nisu zadana u skladu s prostorno planskim dokumentima, i usklađena s načelima održivog turističkog razvoja određivanje prihvatnih kapaciteta turističkih destinacija biti će otežano, gotovo i onemogućeno. U literaturi su naznačene četiri vrste prihvatnih kapaciteta, koje je potrebno razmatrati s aspekta prostorno specifičnih čimbenika. Prema Vukonić, Keča²⁴ to su:

- 1.) **Fizički ili ekološki prihvatni kapacitet**, u kojem se osnovni kriterij temelji na fizičkim mogućnostima prostora;
- 2.) **Ekonomski prihvatni kapacitet**, kojemu se osnovni kriterij temelji na ekonomskoj isplativosti turističke izgradnje i upravljanja kapacitetima turističke ponude
- 3.) **Sociološki prihvatni kapacitet**, kojemu se osnovni kriterij temelji na uspostavljanju sociološke ravnoteže u receptivnom turističkom prostoru;

²³ Smolčić Jurdana, D. (2003.), Prednosti i ograničenja primjene koncepcije održivog razvoja turizma, Doktorska disertacija, Ekonomski fakultet, Zagreb.

²⁴ Vukonić, B., Keča, K. (2001.), Turizam i razvoj, Mikrorad, Zagreb.

4.) **Kulturološki prihvatni kapacitet**, u kojemu se osnovni kriterij temelji na uspostavljanju kulturološke ravnoteže između posjetitelja i lokalnog stanovništva.

Fizički aspekt prihvatnih kapaciteta odnosi se na količinu raspoloživog zemljišta za izgradnju potrebnih objekata. Stoga je potrebno definirati veličinu i kapacitete svakog pojedinog objekta i u skladu s time planirati i upravljati razvojem. U svrhu racionalnog korištenja raspoloživog turističkog prostora, nužno je koristiti strateške planove razvoja turizma i to kao stručne podloge, u procesu izrade prostornih planova.

Ekonomski aspekti prihvatnih kapaciteta priobalne destinacije podrazumijeva sposobnost razvoja turizam i njemu prateće djelatnosti, a da se pri tome ne izvrši pritisak na druge dugoročno profitabilne i lokalnom stanovništvu prihvatljive ekonomske aktivnosti. Isto tako, Vukonić i Keča, definiraju ekonomski prihvatni potencijal kao „mjerilo kojim se utvrđuje razina moguće zasićenosti nekog prostora turističkom izgradnjom nakon čega dolazi u pitanje ekonomska isplativost te izgradnje, odnosno poslovanja objekata turističke ponude.”²⁵

Psihološki aspekt prihvatnih kapaciteta premašen je kada je doživljaj turista značajno umanjen zbog saturiranosti turističke destinacije, izazvane prevelikim brojem turista u određenoj turističkoj destinaciji. S obzirom da pojedini ljudi različito doživljavaju gužvu (neki izbjegavaju, neki preferiraju) zbog subjektivnog pristupa ovaj je aspekt prihvatnog potencijala teško odrediv, ali bi se također trebali rukovoditi stavom lokalnog stanovništva i turista kako gužve utječu na kvalitetu njihova življenja odnosno doživljaja tijekom boravka u destinaciji.

Biološki aspekt prihvatnog kapaciteta treba sagledati kroz održavanje ravnoteže cjelovitog ekosustava. Kada je evidentno da se prijeti onečišćenjem i narušavanjem okoliša možemo govoriti o premašenom biološkom aspektu. Ovu problematiku potrebno je sagledati kroz održanje ravnoteže cjelovitog ekosustava.

Sociološki aspekt prihvatnog kapaciteta vezani su uz društvenu zajednicu, dakle za lokalno stanovništvo, turiste i njihove međuodnose (stanovništvo, radna snaga, obrazovna struktura, kulturni identitet, odnos broja lokalnih stanovnika i turista, zadovoljstvo posjetitelja itd.). Cilj je definirati razinu razvoja koja je prihvatljiva lokalnom stanovništvu i razvoju gospodarstva na tom području. Sociološki aspekt potrebno je široko shvaćati jer on znači i mogućnost održanja društvenih i kulturnih specifičnosti lokalne zajednice,

²⁵ Vukonić, B., Keča, K. (2001.), Turizam i razvoj, Mikrorad, Zagreb.

usprkos razvoju turizma, te mogućnost prihvaćanja komunikacije s ljudima različitih kulturnih, vrijednosnih, etničkih i drugim obilježjima. S aspekta turista sociološki aspekt prihvatnog kapaciteta predstavlja razinu napućenosti turistima koja još uvijek ne umanjuje stupanj zadovoljstva drugih turista.

„Prihvatni kapaciteti u teoriji turizma ukazuju da postoje limiti razvoja koji ukoliko se premaše uzrokuju značajno narušavanje okoliša. Ukoliko se limiti, poštuju razvoj donosi ekonomske i društvene koristi, a okoliš ne trpi trajno narušavanje, već u prihvatljivoj mjeri zadržava prvobitna obilježja“.²⁶

Dakle, po utvrđivanju optimalnog razvojnog scenarija pristupa se definiranju prihvatnog kapaciteta, budući da njegova veličina nije jednaka za različite razvojne scenarije. Fleksibilni prihvatni kapaciteti koji se temelje na izradi više različitih razvojnih scenarija smatra se jednim od mogućih polazišta koncepta održivoga turističkog razvoja priobalnih destinacija. Upravljanje priobalnom turističkom destinacijom kroz prihvatne kapacitete u svrhu smanjenja negativnih učinaka turizma i gubitka turizma kao značajnog izvora prihoda za lokalnu zajednicu je važan dio održivog turističkog razvoja priobalne turističke destinacije.

Pokazatelja prihvatnog potencijala u svrhu kontrole standarda kvalitete mogu biti:

1. **Volumen** posjetitelja godišnji, tjedni, dnevni, na sat, u vršnom razdoblju (na plažama, u destinaciji, na prometnicama, kulturno-povijesnim lokalitetima)
2. **Gustoća** broj osoba/hektaru ili broj osoba/m² za različite aktivnosti na različitim tipovima lokacija (npr. ljudi/hektar plaže, turista/m² za različite aktivnosti, itd)
3. **Odnosne vrijednosti** broj jedinica koje se odnose na posjetitelje u odnosu na lokalno stanovništvo(npr. Posjetitelja u odnosu na broj stanovnika, korištenje javnih objekata od strane stanovništva u odnosu na korištenje javnih objekata od strane posjetitelja, broj turističkih ležajeva/broj stanovnika,, isl.)²⁷

²⁶ . Smolčić Jurdana, D. (2003.), Prednosti i ograničenja primjene koncepcije održivog razvoja turizma, Doktorska disertacija, Ekonomski fakultet, Zagreb.

²⁷ Ibidem

Jedan od glavnih problema prilikom izrade studija prihvatnog kapaciteta jest u tome što se one pogrešno percipiraju kao način ograničavanja razvoja²⁸. Stoga često nastaju tenzije na relaciji između investitora koji teže maksimiziranju profita i onih koji bi ih htjeli u tome spriječiti, a najčešće nemaju ni institucionalni, a kamoli financijskih mogućnosti da ih u tome zaustave.²⁹ Prihvatni kapaciteti nisu niti fiksna niti statična, nego promjenjiva veličina, u odnosu na vrijeme i turističke trendove, te prilagodljiva postavljenim ciljevima i scenarijima upravljanja i kontrole.³⁰ Koncept prihvatnih kapaciteta treba promatrati kao sredstvo za oblikovanje vizija i strategija za planiranje budućnosti turizma uzimajući u obzir temeljna načela održivog razvoja kao što je očuvanje prirodnih i kulturnih dobara, te kao sredstvo za dobro upravljanje (praćenje i kontrolu) razvoja turizma

2.4. Plaže, prihvatni kapaciteti plaža i tematizacija plaža

Ključni resurs tj. faktor privlačnosti priobalnih i otočnih turističkih destinacija jesu plaže, prirodne i uređene, temelj su konkurentske prednosti i generator prihoda unutar turističkei otočne turističke destinacije. To je visoko vrijedan resurs s aspekta prirodnog, društvenog, gospodarskog i rekreacijskog potencijala. Pod pojmom plaže podrazumijeva se složen sustav objedinjenja kopna i mora, iznimno vrijedno prirodno stanište te značajan prostor uz koji se usko vezuju specifične socijalne i ekonomske prilike. Prema Micalleff, A. i A. T. Williams plaža se definira kao nakupina nekonsolidiranog materijala (npr. pjeska, šljunka, gline ili njihova mješavina) koja se proteže od kopnenog ruba plaže, što može biti sipine ili valobran, do dubine mora na kojoj nema značajnih kretanja sedimenata.³¹

Brojna istraživanja pokazuju da turisti odabiru priobalne destinacije upravo zbog uživanja u moru i suncu, gdje su plaže jedan od najvažnijih resursa priobalnih destinacija.³² Jedan od ključnih problema u kontekstu održivog razvoja turizma otočnih

²⁸ Bramwell, B. (2011.), Governance, the state and sustainable tourism: a political economy approach, *Journal of Sustainable Tourism*, Vol. 19, 459–477.

²⁹ Carić, H., Marković, I. (2011.), Integralno planiranje u turizmu kao temelj održivog razvoja, u: *Izazovi upravljanja turizmom*, Institut za turizam, Zagreb, 123–138.

³⁰ Navaro Jurando, E., Tejada Tejada, M., Almeida García F., Cabello González J., Cortés Macías R., Delgado Peña, J., Fernández Gutiérrez, F., Gutiérrez Fernández, G., Luque Gallego, M., Málvarez García G., Marcenaro Gutiérrez O., Navas Concha F., Ruiz de la Rúa F., Ruiz Sinoga J., Solís Becerra F. (2012.), *Carrying capacity assessment for tourist destination, Methodology for the creation of synthetic indicators applied in a coastal area*, *Tourism management*

³¹ Micallef, A. i A. T. Williams (2009), *Beach Management, Principles and Practices*: EARTHSCAN Publisher, London, UK.

³² TOMAS Ljeto 2014 (2015.), *Stavovi i potrošnja turista u Hrvatskoj*, Institut za turizam, Zagreb.

destinacija jeste neusklađenost smještajnih i rekreativni kapaciteta s prihvatnim kapacitetima plaža određene turističke destinacije. Plaže su sastavni dio integralnoga turističkog proizvoda destinacije. To je visokovrijedan resurs s aspekta prirodnog, društvenog, gospodarskog i rekreacijskog potencijala. One turistički proizvod čine privlačnim i predstavljaju motiv dolaska u destinaciju za određen broj turista. Da bi se plaže stavile u funkciju turističke ponude i pozicioniranja turističke destinacije na turističkom tržištu te da bi turistički proizvod destinacije postao atraktivnijim potrebno je obogatiti ponudu plaža sukladno željama tržišnih segmenta uz uvažavanje načela održivog razvoja. Kada je riječ o otočnoj turističkoj destinaciji u kontekstu prihvatnih kapaciteta aktualan je prihvatni kapacitet plaža. Prihvatni kapacitet plaža ne može biti striktno određen kao površina pijeska dostupnog korisnicima plaža. Trebaju biti utvrđeni drugi faktori kao što su pristup plaži, sigurnost, mogućnost parkiranja, kvaliteta vode, očekivanja korisnika, itd. Potrebno je također istaknuti da treba uzeti u obzir vrstu plaže kada se izračunava prihvatni kapacitet. Način upravljanja plažom, građenja i pružanje usluga i rekreativnih sadržaja na plaži može predstavljati konkurentsku prednost turističke destinacije. Kvaliteta kupališnog prostora i usluge, te uređenost prostora bitno doprinosi atraktivnosti, a time i konkurentnosti priobalne turističke destinacije. Prihvatni potencijal predstavlja osnovu za razvoj turizma u skladu s načelima održivog razvoja te je tako za održivo upravljanje obalnim pojasom odnosno plažama potrebno posebno brinuti o prihvatnom potencijalu plažnog prostora određene turističke destinacije. Prihvatni potencijal turističke destinacije predstavlja njenu sposobnost da prihvati turiste i razvoj turizma, a da se pri tome u većoj mjeri ne narušava ukupno okruženje-prirodno, izgrađeno i socio-kulturno. Prostorni kapacitet (broj osoba koje je plaža u mogućnosti fizički prihvatiti) u svom najjednostavnijem obliku može biti izračunat na temelju prostora koji stoji na raspolaganju po kupaču. Osim toga, treba uzeti u obzir vrstu plaže; naime, plaže u urbanim područjima i turističkim naseljima koje nude raznolike sadržaje imale bi manji prihvatni kapacitet nego plaže u manjim mjestima, i posebno, ruralnim i udaljenim područjima. Na temelju različitih aspekata, različiti autori definiraju različite pragove prihvatnih kapaciteta. Primjerice, neki smatraju da je najveći tolerirani prihvatni kapacitet (prenapučenost) oko 3-5m² po osobi.³³ Slično tome, u Španjolskoj se plaže smatraju zasićenima (s rekreacijskog gledišta) kada je prostor

³³ Da Silva, C.P., Pontest, S. i Ferreria, J., C. (2005) The management of Beaches: Implementing the Carrying Capacity Concept

raspoloživ za korisnika plaže manji od 4m².³⁴ Neki drugi, ovisno o tipu plaže, definiraju prihvatni kapacitet između 7,5 m² i 30m².³⁵ U nastavku tablica 1 prikazuje plažne standarde kopnenih površina po kupaču.

Tablica 1: Plažni standard kopnenih površina po kupaču

Kategorija/kvadratura	Opis
30 m ² po osobi	Visoki standardi, "de luxe" resorte
20 m ² po osobi	Visoki standard (comfort) za izdvojena turistička naselja/Vrlo visok standard za javne plaže
18 m ² po osobi	Srednji standard za javne plaže
15 m ² po osobi	Srednji standard (medium) za izdvojena turistička naselja/Vrlo visok standard za javne plaže
10 m ² po osobi	Niski standard za izdvojena turistička naselja/Viši standard za javne plaže
5 m ² po osobi	Prihvatljivi minimalni standard za javne plaže
3 m ² po osobi	Prevelika gustoća

Izvor: vlastita obrada autora, prema Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama na području Primorsko-goranske županije. str. 153.

"Tematizacija plaža se izvodi prema viziji destinacije, a u cilju optimalne distribucije kupača odnosno zadovoljavanja njihovih preferencija."³⁶ Prema, već od prije, postojećim propisima, plaže se dijele na prirodne i uređene plaže s pripadajućim tipovima plaže. Sukladno Uredbi o postupku davanja koncesije na pomorskom dobru, plaže se definiraju na sljedeći način:

- " - Uređene javne plaže-plaže koje služe većem broju turističkih objekata i građana
- Uređene posebne plaže-plaže koje čine tehničko-tehnološku cjelinu jednoga smještajnog objekta u smislu Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti
- Prirodne plaže- plaže na kojima nisu izvršeni zahvati u prostoru u smislu propisa kojima se uređuje prostorno uređenje i građene i koje se ne smiju ograđivati s kopnene strane "³⁷

Nadalje, prema klasifikaciji BARE prirodne plaže se mogu podijeliti na udaljene i ruralne, dok se uređene dijele na mjesne, urbane i plaže turističkog kompleksa.

³⁴ Ariza, E., Sardá, R., Jiménez, J. A., Mora, J. i Ávila, C. (2008.), Beyond performance assessment measurements for beach management, Application to Spanish Mediterranean beaches, Coastal management, vol. 36., pp. 47–66.

³⁵ Baud-Bovy, M i Lawson, F.R (1998) Tourism and Recreation, Tourism and recreation, Elsevier Sciens & Tehnology Books, BEACH Act, 2000

³⁶ Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama na području Primorsko-goranske županije, str. 115.

³⁷ Ibidem, str. 115

" **Udaljene plaže** su općenito određene lošom dostupnošću (300 m hoda). Mogu biti u blizini ili na rubu ruralnih ili ponekad, seoskih područja, ali nikako urbanih. Do njih nema javnog prijevoza. Ima manji broj kuća za odmor i manji broj ugostiteljskih objekata koji rade u vrijeme ljetne sezone.

Ruralne plaže su mještene u pravilu izvan urbanih/mjesnih sredina, međutim mogu se nalaziti i unutar naselja. Do njih se može doći javnim prijevozom, ali postoje pristupni putovi te se može doći osobnim prijevozom. Ove plaže nemaju uslužnih djelatnosti, ali imaju neki oblik sezonskih plažnih sadržaja (pedaline, skijanje na moru,...). Mogu se naći poneke stambene jedinice, ali nema ili ima mali broj trajnih društvenih sadržaja (škole, crkve, ambulanta, trgovine,...)

Mjesne plaže su smještene izvan veće urbane sredine te povezane s manjom, ali stalnom populacijom koja ima pristup organiziranim uslužnim djelatnostima koje su, međutim, manjeg obujma (osnovna škola, crkva, trgovine i ugostiteljski objekti). Mjesne plaže također se mogu naći u sklopu turističkog naselja ili kampa, kao i unutar naseljenih područja između urbanih i ruralnih sredina s razvijenom ponudom obiteljskoga smještaja.

Urbane plaže smještene su u urbanom području koje opslužuje brojnu populaciju dobro organiziranim uslužnim djelatnostima kao što su osnovne škole, crkve, banke, pošte, centri primarne zdravstvene zaštite,... U blizini gradskih plaža mogu se naći i luke nautičkoga turizma.

Plaža turističkog kompleksa, koja po temi odgovara resorti plaži, odnosno hotelskoj plaži čiji tehničko-tehnološku cjelinu nekog smještajnog objekta, ima tri izrazite značajke

- plaža je u blizini smještajnih objekata
- upravljanje plažom je odgovornost gore spomenutoga turističkog naselja
- velika većina korisnika plaže turističkoga naselja istu koristi u rekreacijske svrhe, a ne samo za odmor." ³⁸

Teme plaža su definirane kako bi na optimalan način zadovoljile potrebe ključnih potrošačkih segmenata. Također, može se primjetiti da jedna plaža, tj. Jedan tip plaže, na svom prostoru, primjenom zoniranja, ima više tema. Prema tome jedna uređena plaža, urbanog tipa, može imati urbanu promenadnu plažu, plažu sa zabavnim sadržajima za mlade, itd. U nastavku slijedi tablica 2 koja navodi teme plaža

³⁸ Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama na području Primorsko-goranske županije, str. 116.

Tablica 2. Teme plaža

Klasifikacija	Tipovi	Teme
Prirodna plaža (nema intervencije u prirodi)	Udaljena plaža	-Eko plaža
	Ruralna plaža	-Plaža za surfanje -Ronilačka plaža -Adrenalinska plaža -Romantična plaža -Plaža za pse
Uređena plaža (određeni građevinski objekti i zahvati na plaži)	Mjesna plaža	-Plaža za obitelji s djecom -Party plaža -Plaža kulture -Nudistička plaža
	Urbana plaža	-Urbana promenadna plaža Plaža sa zabavnim sadržajima za mlade -Plaža sa sportskim i rekreacijskim sadržajima
	Plaža turističkoga kompleksa	-Resort-plaža-hotelska plaža

Izvor: vlastita obrada autora, prema Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama na području Primorsko-goranske županije. str. 118.

Iz tablice je vidljivo da jedna plaža može sustavom zoniranja imati više tema, ali isto tako jedna tema može biti primjenjiva na više tipova plaža po klasifikaciji iz tablice 2.

3. OPĆA OBILJEŽJA OTOKA KRKA

Otok Krk je najveći Hrvatski otok (405,78 km²) uz susjedni mu otok Cres. Obuhvaća 219,12 km razvedene obale te zauzima 11,9%. Primorsko goranske županije. Sastoji se od sedam općina (grad Krk, Omišalj, Malinska-Dubašnica, Dobrinj, Vrbnik, Punat i Baška), a administrativno sjedište otoka je grad Krk. Ukupan broj stanovnika je 19.383 (2011.).

3.1. Geografski položaj i prometna povezanost otoka Krka

Otok Krk najveći je i najsjeverniji otok u Jadranskom moru. Otok administrativno pripada Primorsko-goranskoj županiji i nalazi se između poluotoka Istre i Hrvatskog primorja. Presjeca ga 45. paralela. Sva mjesta na otoku povezana su cestovnom infrastrukturom, a otok je s kopnom povezan Krčkim mostom. Na otoku se nalazi Zračna luka Rijeka koja radi tijekom cijele godine, te je 11.10.2018. godine zabilježila rekordanih 170.000 putnika. Otok je podijeljen na sedam jedinica lokalne samouprave: Grad Krk i općine Omišalj, Malinska-Dubašnica, Dobrinj, Vrbnik, Punat i Baška. Na otoku nalazi ukupno 67 naseljenih mjesta. Sljedeća slika prikazuje sam otok te geografski položaj otoka Krka.

Slika 1. Geografski položaj otoka Krka

Izvor: Karta, <http://orthopediewestbrabant.nl/karta-otoka-krka/>, posjet dana 29.11.2018.

Kao što je vidljivo iz slikovnog prikaza otok Krk zauzima veoma dobar geografski položaj, gradovi, općine i naselja raspoređeni su po cijelom otoku.

3.2. Prirodni turistički resursi otoka Krka

Otok Krk vrlo je bogat različitim vrstama prirodnih resursa. Bogatstvo flore i faune, čiste vode, razvedenih plaža i veliki broj sunčanih sati čine otok Krk vrlo poželjnim turističkim odredištem. Uz sam otok nalazi se mnogo manjih otoka poput otoka Prvić i Plavnik te nekoliko manjih otočića poput Mali Plavnik, Sveti Marko (oni služe kao glavni nosači Krčkog Mosta), Gulun, Kirinčić, Kornati, Zečevo i Košljun, svi ti otočići čine takozvano Krčko otočje. U nastavku tablica 3 prikazuje prirodne resurse otoka Krka.

Tablica 3. Prirodna baština otoka Krka

	Resursi / Atrakcije
Zaštićena prirodna baština	<ul style="list-style-type: none"> - natura 2000: zajedno s ostalim kvarnerskim otocima, otok Krk je u cijelosti dio ekološke mreže RH - posebni ornitološki rezervat otok Prvić (gnjezde se bjeloglavi supovi i suri orao) - posebni ornitološki rezervat Glavina-Mala luka (kuntrep): stanište supova, sivog sokola, orla, zmijara, sove ušare - posebni rezervat šumske vegetacije Glavotok: šuma hrasta crnike i crnog jasena - posebni rezervat šumske vegetacije otok Košljun: šuma hrasta crnike
Klima	<ul style="list-style-type: none"> - među najsunčanijim dijelovima Europe s 2500 sunčanih sati godišnje - umjerena mediteranska klima – prosječna ljetna temperatura zraka iznosi 23 °C, mora 20 °C - najučestaliji vjetrovi su bura, jugo i maestral
Krajolik	<ul style="list-style-type: none"> - krajobrazne cjeline: sjeverni Krk (golet, izložen buri), središnji Krk (vjetrovit reljef, bujna vegetacija, jezera, Jezero i ponikve, Dobrinjsko i Vrbničko polje, najzapadniji dio zaštićeni planinski vrh Obzova na 570 m, Bašćanska dolina) - krški reljef: obiluje škrapama, doicima, špiljama (špilja Biserujka), brojne uvale, zaljevi i drage - ljekoviti mulj u uvali Soline (koristi se za liječenje reumatskih bolesti) - razvedena obala (oko 200 km): u riječkom zaljevu i na Kvarneru niska i pristupačna; u Vinodolskom kanalu, osim srednjeg dijela, visoke strme stijene (do 400 m) - brojne prirodne plaže (pretežito šljunčane), posebnost Vela plaža, Baška, niz plaža u zaljevu Malinska - more i podmorje: more je na cijelom području izvrsne kakvoće, podmorje obiluje morskom florom, faunom, špiljama i potopljenim olupinama
Vode	<ul style="list-style-type: none"> - more: na cijelom području izvrsne kakvoće i pogodno za kupanje - podmorje: bogat podvodni svijet morske flore i faune, špilje, potopljene olupine - otočka jezera: jezero kod Njivica i Ponikve kod Krka - potoci: Vela Rika u Bašćanskoj dolini (najstariji i jedini stalni potok na hrvatskim otocima)
Biljni i životinjski svijet	<ul style="list-style-type: none"> - biljni svijet: najbogatiji kvarnerski otok s oko 1500 biljnih vrsta - životinjski svijet: 30 autohtonih vrsta vodozemaca i gmazova (najveći broj na Mediteranu), bogata morska fauna (uključujući dupine, morske kornjače), velik broj ptica koje se ovdje gnijezde (uključujući bjeloglave supove, orlove, sokole), sitni sisavci (jež, netopir, šišmiš, vjeverica, puh, poljski zec), krupnija divljač (kuna, bjelica, lisica, srna, jelen lopatar, divlja svinja, mrki medvjed)

Izvor: vlastita autorova obrada, prema Strategija razvoja turizma otoka Krka do 2020., str.

7.

Otok se može podijeliti na 3 prirodne geografske cjeline, Sjeverni Krk, Središnji Krk te Južni Krk. Sjeverni Krk je visoravan visine od 60 m čija je vegetacija degradirala zbog

vapnenačke podloge i izloženosti jakih vjetrova (bure). Središnji Krk obuhvaća najveći dio otoka, zbog kombinacije vapnenca i humusa taj dio krka je vrlo bogat vegetacijom a time i faunom. Tu se nalaze dva jezera, Jezero kraj Njivica i Ponikve, a oba jezera služe za vodoopskrbu otoka. Kroz Južni Krk se protežu dva najveća gorska lanca na otoku te bašćanska dolina. U krajoliku prevladava ogoljeni pašnjaci ograđeni pastirskim međama (suhozidom). Na slici 2 prikazana je i plaža Oprna u blizini stare Baške

Slika 2. Plaža Oprna

Izvor: Aurea, <https://www.aurea-krk.com/hr/otok-krk-plaze>, posjet dana 29.11.2018.

Plaža Oprna sačinjena je od šljunka i pjeska, spada u kategoriju udaljenih prirodnih plaža, udaljena je 2,6 kilometara od same Baške te se do nje jedino može doći brodom ili pješke preko okolnih brda.

3.3. Društveni resursi otoka Krka

Otok Krk je izrazito bogat kulturom i povješću što ga čini zanimljivim mnogim turistima. U nastavku slijedi tablica 4 koja prikazuje svu kulturnu baštinu otoka Krka.

Tablica 4. Kulturna baština otoka Krka

Resurs	Atrakcija
Urbana središta	<p>Krk: više od 3000 godina neprekidnog života, poznat po srednjovjekovnoj baštini; ističu se gradske zidine, trg Kamplin, krčka katedrala Uznesenja Marijina te niz sakralnih građevina</p> <p>Omišalj: smješten na 85 metara visokoj hridi, ističe se stara gradska jezgra, župna crkva, zvonik, gradske lože, kapelica Sv. Antuna i današnje zgrade Općine koje su kaštele posljednjeg krčkog kneza Ivana VII. Frankopana</p> <p>Dobrinj: srednjovjekovna arhitektura, nađene su mnoge knjige pisane na glagoljici</p> <p>Vrbnik: prvi put se spominje 1100. godine, nastao je u 7. stoljeću kao kaštel obasan zidinama, snažno glagoljaško središte</p> <p>Baška: bogata ranokršćanskim povijesnim i kulturnim nasljeđem, nalazište Bašćanske ploče</p>
Ruralna sredina	Čine ju sela središnjeg ruralnog Krka: Hlapa, Polje, Sv. Vid, Kras, Gabonjin, Rasopasno, Mavri, Risika, Garica, Glavotok, Linardići, Pinezići, Vrh, Kornić
Arheološka baština	<p>uvala Voz: pomorske bitke između Cezara i Pompeja (49. pr.n.e.)</p> <p>Fulfinum-Mirine (blizu Omišlja): planski izgrađen grad za umirovljene rimske vojnike, ranokršćanska bazilika</p> <p>antička baština u Krku: ostaci Venerinog hrama, rimski mozaik s prikazom Tritona, kasnoantički bedemi</p>
Kultura života i rada	<p>glagoljica (najsnažnije glagoljaško središte na Jadranu)</p> <p>suhozidi i mrgari</p> <p>folklor: tradicionalne nošnje, tradicionalni tenec, sopele i kanot</p> <p>gastronomija: bazira se na ribi, janjetini, ovčjem siru, pršutu, maslinovom ulju, domaćim tijestima, mediteranskim začinima, krčkom vinu, kolačima; tradicionalna jela su šurlice s gulašom od janjčića, janjeći žvacet</p>
Povijesne ličnosti	krčki knezovi Frankopani (najmoćnija hrvatska srednjovjekovna obitelj)
Kulturne ustanove	<p>Muzejski terminal, Zračna luka Rijeka u Omišlju (prvi hrvatski projekt muzeja u zračnoj luci)</p> <p>zbirka Infeld, Dobrinj (oporučeno ostavljen dio privatne kolekcije P. Infelda u Galeriji Infeld)</p> <p>etnografski i sakralni muzej, Franjevački samostan na Košljunu (zbirka predmeta krčkih ribara i seljaka, narodne nošnje, zoološka zbirka te bogata knjižnica s oko 30 000 knjiga)</p> <p>Buymmer – muzej ribarskog alata, uvala Vela Luka u Baškoj</p>
Manifestacije	<p>Općina Omišalj: karneval, fešta na rivi, Stomorina, Festival pučkog teatra, Fertinantes Jazz Festival, Likovna kolonija Fulfnum, Bljak Fest, Šparožvijada, Večer antičke kuhinje, Ča su jeli naši stari, jedriličarska natjecanja, Big Om i Palamijada, Cooltura Avantura.</p> <p>Općina Dobrinj: karneval, Sajam rukotvorina i autohtonih proizvoda, Ribarske večeri</p> <p>Općina Malinska: karneval, Sajam rukotvorina i autohtonih proizvoda, Ribarske večeri</p> <p>Općina Vrbnik: mesopust u Vrbniku, Ivanja, Razgon, Popi i pojedji (Festival žlahtine, Dani šurlica, Dani vina)</p> <p>Grad Krk: krčki karneval, Sv. Kvirin, Lovrečeva-Krčki sajam (od 1524. godine), ljetne priredbe Krk, Susret sopaca otoka Krka, Dani smokava, Scuba Fest, Krk Spring Bike Adventure, Krčka regata, Promotiva, Croatia Open, Krčka jedra, Bodul bike</p> <p>Općina Punat: karneval, Puntarske noći, Petrova, Andrinja, Fešta od šurlic, Dani maslina, jedriličarska regata Austria Cup, jedriličarska regata Croatia Cup, biciklijada</p> <p>Općina Baška: Dan Općine, Ribarski dani, Rokova, Baška rožica, Zasopimo-Zatancajmo, Hiking Weekend Baška, 4 Islands MTB stage race, kamp Krk Trekking and Trial</p>

Izvor: vlastita autorova obrada, prema Strategija razvoja otoka Krka do 2020., str. 79

Otok Krk jedno je od najznačajnijih hrvatskih glagoljaških nalazišta, mjesto je pronalaska jednog od najznačajnijih hrvatskih spomenika, Bašćanska ploča koja je nađena u Jurandvoru kraj Baške a pronađena je 1851. godine. Ploča potječe iz 1100 godine, pisana

je glagoljicom te predstavlja spomenik hrvatske pismenosti, a sama po sebi ona je potvrda o darovanju zemljišta koje je poklonio benediktinskom samostanu Sv. Lucije kralj Zvonimir. Ploča se trenutačno nalazi u Akademiji znanosti i umjetnosti u Zagrebu gdje je prebačena 1934. godine. i izrazito bogat program kulturnih Manifestacija čine otok zanimljivim turističkim mjestom ne samo u ljetnim mjesecima, nego u čitavoj godini. U nastavku, tablica 4 daje se pregled kulturne baštine otoka Krka.

Na slici broj 3 prikazana ja Bašćanska ploča.

Slika 3. Bašćanska ploča

Izvor: Enciklopedija, <http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=6206>, posjet dana 29.11.2018.

4. PRIHVATNI KAPACITETI OTOKA KRKA

Prihvatni kapaciteti se u teoriji definiraju kao maksimalan broj ljudi koji mogu posjetiti turističku destinaciju u isto vrijeme, bez negativnih utjecaja na fizički, ekonomski i društveni okoliš, te koji ne izaziva neprihvatljivi pad kvalitete i zadovoljstva posjetitelja³⁹.

4.1. Stanovništvo i stambena izgradnja

"Stanovništvo je značajan čimbenik društvenog i gospodarskog razvitka, kao i korištenja konkretnog prostora. Na obilježja i razvitak stanovništva djeluju biološki, socijalni, gospodarski, kulturno-obrazovni i zdravstveni, psihološki, ali i politički i drugi čimbenici. Poduzimanjem adekvatnih mjera u okviru ekonomske i demografske politike, uspostavljanjem održivog turističkog razvoja otočnih destinacija moguće je zaustaviti negativna demografska kretanja koja su nažalost karakteristična za jadranske otoke."⁴⁰ U nastavku, tablica 5 dat je pregled kretanja stanovništva otoka Krka od 1991 do 2011 odnosno do zadnjeg službenog popisa stanovništva.

Tablica 5. Stanovništvo otoka Krka

Općine	1991.	2001.	2011.
Grad Krk	4.997	5.491	6.281
Baška	1.456	1.554	1.674
Dobrinj	1.944	1.970	2.078
Malinska-Dubašnica	2.161	2.726	3.134
Omišalj	2.723	2.998	2.983
Punat	1.808	1.876	1.973
Vrbnik	1.313	1.245	1.260
Ukupno	16.402	17.860	19.383

Izvor: vlastita obrada autora, prema, ResearchGate,

https://www.researchgate.net/publication/286934701_Promjene_u_dobnom_sastavu_stanovništva_otoka_Krka_u_razdoblju_1961_-_2011_godine, posjet dana 29.11.2018.

Iz tablice 4 Stanovništvo otoka Krka je vidljivo da se broj stanovnika otoka Krka povećao u 2011. godini s obzirom na 2001. godinu. Sve općine su imale porast broja stanovnika, osim općine Omišalj čiji se broj stanovnika u 2011. smanjio za 15 stanovnika u odnosu na

³⁹ UNWTO (2011c) Tourism Highlights, Edition 2011, Madrid.

⁴⁰ Josipa Franjić, Održivi razvoj turizma otoka Cresa, Završni rad, Karlovac, 2018; str. 30

2001. godinu. Isto tako u 2011. godini vidimo ukupan porast stanovništva s obzirom na 1991. godinu u svim općinama osim općini Vrbnik, čiji se broj stanovnika smanjio za 53 stanovnika. Možemo zaključiti da otok Krk odskakače od hrvatskog prosjeka, te da je jedan od rijetkih otoka koji bilježi porast broja stanovnika, što se može prepisati i dobroj prometnoj povezanosti otoka Krka s kopnom (Krčki most).

Po pitanju dobne strukture stanovništva, otok Krk kao i ostatak Republike Hrvatske bilježi veliki udio starog stanovništva. Tablica 6 prikazuje koeficijent starosti (postotni udio osoba starih 60 ili više godina u ukupnom stanovništvu) otoka Krka.

Tablica 6. Koeficijent starosti otoka Krka

Općina	1991.	2001.	2011.
Baška	29,0	31,1	34,3
Dobrinj	33,8	32,7	33,8
Grad Krk	18,2	21,4	25,9
Malinska-Dubašnica	20,5	23,9	30,3
Omišalj	8,9	12,8	19,1
Punat	22,8	26,8	28,6
Vrbnik	31,5	31,7	32,9

Izvor: vlastita obrada autora, prema ResearchGate, https://www.researchgate.net/publication/286934701_Promjene_u_dobnom_sastavu_stanovništva_otoka_Krka_u_razdoblju_1961_-_2011_godine, posjet dana 29.11.2018.

Iz tablice je vidljivo da sve općine na otoku Krku kroz godine bilježe porast udjela starog stanovništva. Kod većine općina porast nije velik, uglavnom se radi o manjem porastu udjela, dok kod Grada Krk, te općine Malinska-Dubašnica, Omišalj, Punat, vidljiv je veliki rast udjela starog stanovništva, više od 30%.

Podaci o stambenoj izgradnji otoka Krka daju nam поближе uvid na koji se način koriste stambene jedinice. Tablica 7 prikazuje stambenu izgradnju otoka Krka za 2011. godinu.

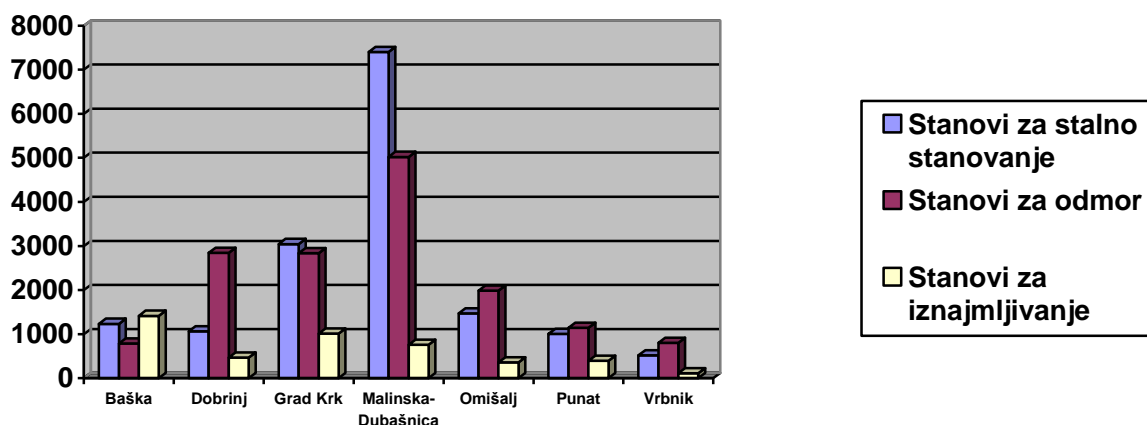
Tablica 7. Stambena izgradnja otoka Krka u 2011.

Općina	Stanovi za stalno stanovanje	Stanovi za odmor	Stanovi za iznajmljivanje	Ukupno
Baška	1.235 (77.659 m ²)	789 (38.454 m ²)	1.417 (67.228 m ²)	3.441 (11.7530m ²)
Dobrinj	1.062 (83.533 m ²)	2.844 (174.023 m ²)	467 (25.111 m ²)	4.373 (282.667m ²)
Grad Krk	30.44 (238.467 m ²)	2.839 (184.616 m ²)	1.016 (53072 m ²)	6.350 (476.155 m ²)
Malinska-Dubašnica	7.403 (486.265 m ²)	5.021 (314.241 m ²)	758 (42.396 m ²)	13.182 (842.902 m ²)
Omišalj	1.469 (109.432 m ²)	1.989 (132.687 m ²)	361 (19.576 m ²)	3.819 (261.695 m ²)
Punat	1.005 (73.713 m ²)	1.142 (72.630 m ²)	397 (20.394 m ²)	2.544 (166.737 m ²)
Vrbnik	521 (42.557 m ²)	805 (571.64 m ²)	112 (6.502 m ²)	14.38 (106.223 m ²)
Otok Krk	15.739 (111.1626 m ²)	15.429 (973.815 m ²)	4.528 (234.279 m ²)	35.696 (2.319.720 m ²)

Izvor: vlastita obrada autora, prema Državni zavod za statistiku, https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/SI-1586.pdf, posjet dana 29.11.2018.

Iz tablice 7 vidljivo je da u većini općina otoka Krka prevladavaju stanovi za odmor, jedino u općinama Baška, grad Krk i Malinska-Dubašnica ima više stanova za stalno stanovanje nego stanova za odmor i iznajmljivanje. Kada gledamo kompletan otok Krk najviše je stanova za stalno stanovanje (44%) , zatim stanova za odmor (43%) te na kraju stanova za iznajmljivanje (13%). Ukupno najveću stambenu izgradnju ima općina Malinska-Dubašnica, dok najmanju ima općina Vrbnik. U nastavku slijedi grafikon 1 koji prikazana stambenu izgradnju otoka Krka u 2011.

Grafikon1. Stambena izgradnja otoka Krka u 2011.

Izvor: Vlastita obrada autora

Iz grafičkog prikaza vidljivo je da u principu dominiraju stanovi za odmor i stanovi za iznajmljivanje.

4.2. Turistička kretanja na otoku Krku

Prije pojave turizma glavne privredne djelatnosti na otoku Krku bile su vezane uz ribarstvo, pomorstvo i brodogradnju, no zbog svog položaja, dobrom povezanošću s kopnom, blage klime, čistog mora, bogate flore i faune te bogatom povješću otok Krk je s vremenom postao poznato i atraktivno turističko odredište. Iz tog i sličnih razloga turizam s vremenom postaje među glavnim privrednim djelatnostima otočkog stanovništva. U nastavku, tablici 8, prikazan je broj turističkih dolazaka po godinama na otok Krk, odnosno grad Krk i općine otoka Krka.

Tablica 8. Turistički dolasci na otok Krk kroz godine

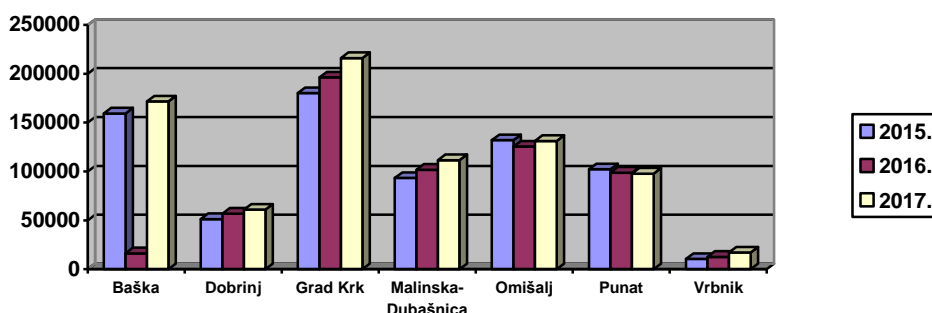
Općine	2015.	2016.	2017.
Baška	15.9421	162.807	171.741
Dobrinj	51.349	56.958	60.932
Grad Krk	180.203	196.290	215.958
Malinska-Dubašnica	93.356	101.725	111.510
Omišalj	131.986	125.549	131.180
Punat	102.222	98.824	97.853
Vrbnik	10.488	12.744	17.111
Ukupno	728.025	754.902	806.285

Izvor: vlastita obrada autora, prema Krk,

http://www.krk.hr/Iz_Rada_Turisticke_Zajednice/Statistika, posjet dana 29.11.2018.

Iz tablice 8 unatoč pojedinačnim smanjenjima dolazaka broja turista u nekim općinama u konačnici je vidljivo povećanje ukupnog dolazaka turista na otok Krk. U 2017. godini ostvaren je porast dolazaka turista od gotovo 7% u odnosu na 2016.g., odnosno 11% u odnosu na 2015.g. U nastavku slijedi grafikon 2 koji prikazuje turističke dolaske na otok Krk za godine 2015, 2016. i 2017.

Grafikon 2. Turistički dolasci na otok Krk kroz godine

Izvor: Vlastita obrada autora

Iz grafikona 2 vidljivo je da Grad Krk bilježi najveći broj turističkih dolazaka kroz sve tri godine, te da broj turističkih dolazaka raste.

U nastavku, tablica 9 prikazuje noćenja turista na otoku Krku ostvarena u 2015. 2016. i 2017. Godini.

Tablica 9. Broj ostvarenih noćenja na otoku Krku

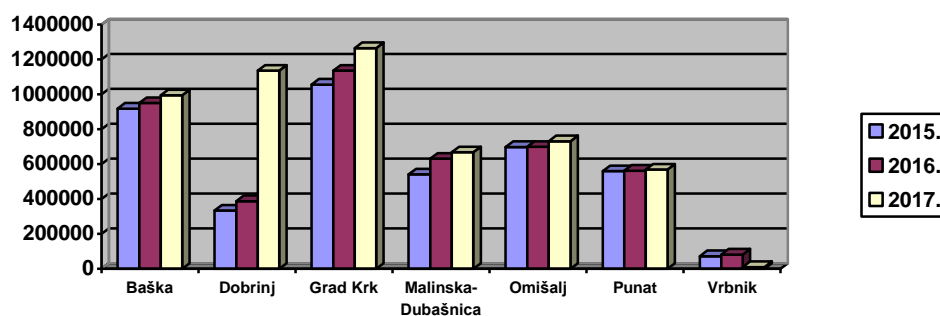
Općina	2015.	2016.	2017.
Baška	917.948	950.147	994.487
Dobrinj	334.681	388.324	404.977
Grad Krk	1.055.540	1.135.190	1.264.827
Malinska-Dubašnica	541.765	630.771	667.739
Omišalj	698.224	698.699	730.840
Punat	559.767	562.277	568.932
Vrbnik	72.828	81.849	102.680
Ukupno	4.180.753	4.447.257	4.734.482

Izvor: vlastita obrada autora, prema Krk

http://www.krk.hr/Iz_Rada_Turisticke_Zajednice/Statistika, posjet dana 29.11.2018.

Iz tablice se vidi da otok Krk svake godine ima sve veći broj noćenja turista, također sve općine na otoku svaku godinu bilježe porast broja noćenja u odnosu na prethodnu. U nastavku slijedi grafikon 3 koji prikazuje ostvaren broj noćenja na otoku Krku za 2015., 2016. i 2017. godinu.

Grafikon 3. Broj ostvarenih noćenja na otoku Krku

Izvor: Vlastita obrada autora

U 2017. godini povećao se broj noćenja za 6,4% u odnosu na 2016. Godinu. Isto tako u 2016.g. broj noćenja se povećao za 6,3 % u odnosu na 2015.g. Dakle evidentan je stalan rast broja turističkih dolazaka i ostvarenih noćenja na otoku Krku. Prosječno vrijeme

boravka na otoku Krku po gostu iznosi 5.8 dana u 2017.g., odnosno 5,7 dana u 2015 godini, kako je to i prikazano u tablici 10.

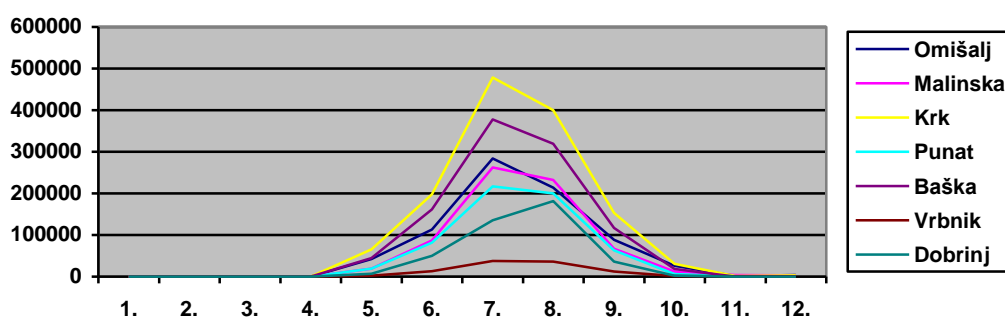
Tablica 10. Prosječna duljina boravka turista na otoku Krku

Općina	2015.	2016.	2017.
Baška	5,7	5,8	5,7
Dobrinj	6,5	6,8	6,6
Grad Krk	5,8	5,7	5,8
Malinska-Dubašnica	5,8	6,2	5,9
Omišalj	5,2	5,5	5,5
Punat	5,4	5,6	5,8
Vrbnik	6,9	6,4	6,0
Otok Krk	5,7	5,8	5,8

Izvor: vlastita obrada autora

Kao što je u tablici 8 vidljivo u prosjeku turisti se u mjestima na otoku zadržavaju 5 ili 6 dana. U turističkom smislu na otoku Krku dominira sezonski oblik turizma, kupališno-odmorišna destinacija. U nastavku se nalazi grafikon 2 koji prikazuje kretanja noćenja kroz mjesece, tijekom godine dana.

Grafikon 4. Kretanje noćenja po mjesecima (2017.)

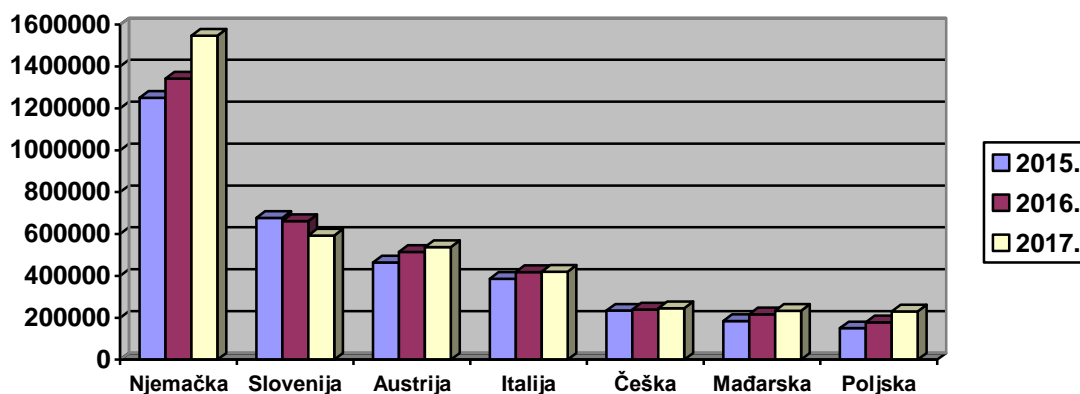
Izvor : vlastita obrada autora, prema Krk

http://www.krk.hr/Iz_Rada_Turisticke_Zajednice/Statistika, posjet dana 29.11.2018.

Iz grafikona možemo iščitati da je turističko poslovanje otoka Krka izrazito sezonskog karaktera. Između lipnja i rujna ostvareno je 91% noćenja.

Sljedeći grafikon prikazuje ostvarena noćenja prema emitivnim tržištima.

Grafikon 5. Noćenja prema geografskim tržištima

Izvor: vlastita obrada autora, prema Krk

http://www.krk.hr/Iz_Rada_Turisticke_Zajednice/Statistika, posjet dana 29.11.2018.

Iz grafikona jasno se vidi da su najučestaliji gosti na otoku Krku Njemci čiji broj noćenja iz godine u godinu raste, zatim ih slijede Slovenci koji ostvaruju sve manje noćenja te Austrijanci čiji broj noćenja kroz godine raste. Nadalje po broju noćenja slijede Talijani, Česi, Mađari te Poljaci.

Kad govorimo o turistima, „prosječna dob turista na otoku Krku iznosi 45,5 godina, 45% ima najviše srednjoškolsko, a 29% fakultetsko obrazovanje, 36% ima mjesečna primanja kućanstva do 3.000 Eura i 32% iznad 3.500 Eura. Otok Krk najčešće posjećuju obitelji s djecom (59%) ili parovi (34 %).”⁴¹

Glavni je motiv turista za dolazak na otok Krk opuštanje i pasivan odmor (83%), odnosno kupanje u moru i izležavanje na plažama otoka Krka.

Turisti na otoku Krku prvenstveno se kupaju i sunčaju, odlaze u kafiće, slastičarnice i restorane, šetaju prirodom i posjećuju lokalne zabave. Turisti su izrazito zadovoljni svojim boravkom na otoku, a najbolje ocjenjuju ljepotu prirode i krajolik, zatim osobnu sigurnost, kvalitetu usluge u smještajnom objektu, hranu i čistoću.⁴²

⁴¹ *Strategija razvoja turizma otoka Krka do 2020.*, str. 13.

⁴² *Ibidem*

4.3. Turistička izgradnja na otoku Krku

Svi otoci susreću se sa istim problemom. Prostor otočne destinacije je zadan i potrebno je racionalno upravljati prostorom, imajući na umu da i ostale gospodarske djelatnosti, osim turizma pretendiraju na isti taj prostor. Neophodno je da sve turističke destinacije upravljati prostorom na način da se izgradi dovoljan broj turističkih prihvatnih kapaciteta ali pod uvjetom da se ne naruše prirodni i kulturni resursi otoka te "duh" mjesta u kojima se ti kapaciteti grade. Otok Krk smatra se jednim od najrazvijenijih otočnih destinacija u Hrvatskoj. U nastavku slijedi tablica 11 koja prikazuje ukupan broj turističkih smještajnih kapaciteta na otoku Krku u 2015. 2016. i 2017. godini

Tablica 11. Ukupan broj turističkih smještajnih kapaciteta otoka Krka kroz godine

Općina	2015.	2016.	2017.
Baška	3.458	3.638	3.802
Dobrinj	1.562	1.642	1.917
Krk	4.883	4.593	4.986
Malinska-dubašnica	2.688	2.755	3.038
Omišalj	2.890	2.724	2.767
Punat	3.063	3.098	3.002
Vrbnik	399	390	456
Ukupno	18.943	18.840	19.968

Izvor: Vlastita obrada autora, prema Turizam u primorskim gradovima i općinama u 2015. 2016 i 2017.

Kao što je vidljivo iz tablice 11 u većini općina dogodio se porast ukupnog broja smještajnih kapaciteta u 2016. godini osim u gradu Krku i općinama Omišalj i Vrbnik u kojima se dogodio pad ukupnog broja smještajnih jedinica. Unatoč povećanju, ukupan broj smještajnih jedinica u 2016. godini smanjio se za 1% u odnosu na 2015. Nasuprot tomu 2017. godini došlo de porasta ukupnog broja smještajnih kapaciteta u svim općinama osim u općini Punat te se ukupan broj smještajnih kapaciteta povećao za 1,05% u odnosu na 2016. godinu.

Sljedeća tablica 12 prikazuje strukturu smještajnih kapaciteta na otoku Krku po općinama u 2017. godini.

Tablica 12. Struktura smještajnih kapaciteta otoka Krka u 2017.

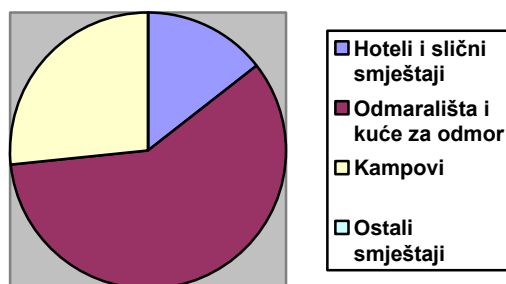
Općina	Hoteli i slični smještaji	Odmarališta i kuće za odmor	Kampovi	Ostali smještaji
Baška	594	2.235	973	-
Dobrinj	-	1.548	369	-
Krk	585	2.682	1.718	1
Malinska-Dubašnica	406	2.622	10	-
Omišalj	986	1.115	666	-
Punat	299	1.100	1.603	-
Vrbnik	34	422	-	-
Ukupno	2.904	11.724	5.339	1

Izvor: vlastita obrada autora, prema Turizam u primorskim gradovima i općinama u 2017.

Kao što je vidljivo iz tablice na otoku Krku prevladavaju odmarališta i kuće za odmor, zatim ih slijede kampovi, hoteli i slični smještaji te najmanje ima ostalih smještajnih kapaciteta.

Sljedeći grafikon 6 prikazuje grafički prikaz ukupnih udjela pojedinih smještajnih kapaciteta na otoku Krku

Grafikon 6. Ukupan udio pojedinih smještajnih kapaciteta otoka Krka

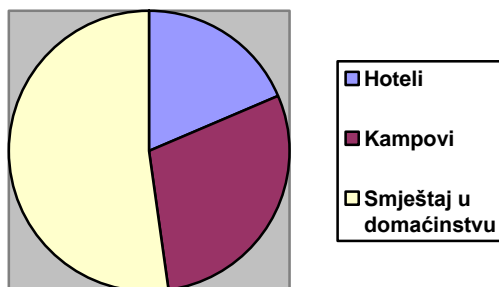

Izvor: vlastita obrada autora, prema Turizam u primorskim gradovima i općinama u 2017.

Iz grafikona je vidljivo da odmarališta i kuće za odmor zauzimaju 59% ukupnih smještajnih kapaciteta, kampovi zauzimaju 27%, hoteli i slični smještaji zauzimaju 14% te ostali smještaji zauzimaju neznatčan udio smještajnih kapaciteta otoka Krka.

Sljedeći grafikon 7 pokazuje udio noćenja po pojedinim smještajnim kapacitetima.

Grafikon 7. Udio noćenja po pojedinim smještajnim kapacitetima (2017.)

Izvor: vlastita obrada autora, prema Krk,

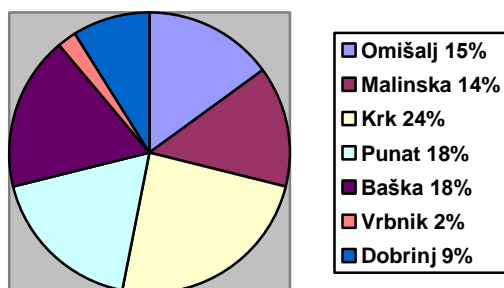
<http://www.krk.hr/docs/tzokrk2015HR/documents/370/2.1/Original.pdf>, posjet dana

29.11.2018

Iz grafikona vidljivo je da su u 2017. najviše noćenja ostvarili smještaji u domaćinstvu, zatim kampovi zatim hoteli.

Sljedeći grafikon prikazuje smještajne kapacitete otoka Krka prema jedinicama lokalne samouprave.

Grafikon 8. Udio smještajnih kapaciteta prema jedinicama lokalne samouprave.

Izvor: grafikon vlastita autorova izrada, prema Strategija razvoja turizma otoka Krka do 2020., str. 10.

Prema grafikonu vidljivo je da najveća koncentracija turističkih smještajnih kapaciteta nalazi se na području grada Krka, slijede općine Baška i Punat te Omišalj i Malinska.

Dobrinj i naručito Vrbnik bitno su mane destinacije. Sve jedinice lokalne samouprave ostvarile su značajan rast turističkih smještajnih kapaciteta u razdoblju od 2005. do 2015.

Što se tiče udjela prema strukturi kapaciteta, općine Vrbnik, Dobrinj i Malinska ističu se vrlo visokim udjelom obiteljskog smještaja, u općini Punat i Gradu Krku najzastupljeniji je udio kampova, dok je ponuda hotela najraznovrsnija u Malinskoj, Baškoj i Omišlju.

5. UPRAVLJANJE PLAŽAMA OTOKA KRKA

Uzimajući u obzir široki spektar potencijalnih konflikata, Simm i dr. su upravljanje plažama definirali kao „, Proces upravljanja plažom, bilo praćenjem, jednostavnim intervencijama, recikliranjem, dohranom, izgradnjom, održavanjem plažnih objekata, ili bilo kojom kombinacijom ovih tehnika, na način koji odražava prihvatljiv kompromis s obzirom na raspoloživa sredstva i ciljeve vezane za obalnu zaštitu, zaštitu prirode, kvalitetu življenja i gospodarstva.“⁴³

Stavljajući veći naglasak na potrebe korisnika plaže Bird je predložio da bi upravljanje plažom trebalo težiti :

„... da se održi ili poboljša plaža kao rekreacijski resurs i sredstvo obalne zaštite, uz istovremeno pružanje usluga koje zadovoljavaju potrebe i očekivanja onih koji plažu koriste. To uključuje pažljivo promišljanje propisa i odluka o izgledu, svrsi i smještaju svakog objekta potrebnog za pogodovanje korištenju plaže i uživanju u njenom okolišu.“⁴⁴

Nasuprot tome, Williams i Micallef smatraju da obalama i plažama ne treba“ upravljanje“ ako nema ljudi koji ih žele koristiti, pa stoga predlažu da upravljanje plažom: „, Treba biti usmjereno na upravljanje ljudima i načinom njihove interakcije s okolišem plaže, u cilju izbjegavanja, popravljavanja ili ublažavanja negativnih utjecaja“⁴⁵

Osnovna dužnost onih koji upravljaju plažom je povećanje prihvatnog kapaciteta u skladu s limitima prostora i svih relevantnih aspekata. U svakom je području potrebno težiti postizanju ravnoteže tako da se ne razviju rekreacijski sadržaji nauštrb zaštite, niti da se zaštiti apsolutno sve jer bi to štetilo razvoju turizma, razvoju rekreacijskih sadržaja pa onda i gospodarskih potencijala.

⁴³Simm, J. D., Beech, N, W i S. John (1995) A Manual for Beach Management U: Proceedings of Conference on Coastal Management '95- Putting Policy into Practice. Institution of Civil Engineers, Bournemouth, Tomas Telford, U.K, pp 143-162

⁴⁴ Bird, E. C. F. (1996) Beach Management, John Wiley & Sons

⁴⁵ Marković, M., Micallef, A., Povh, D., Williams, AT., (...) Održivo upravljanje plažama – smjernice i prioritetne akcije, CPR.

5.1. Plaže otoka Krka

U ovom se poglavlju provest će se analiza upravljanja plažama na području otoka Krka, utvrđuju se temeljne odrednice upravljanja te se daje prikaz postojećeg stanja s popisom plaža. Na otoku Krku se nalazi sedam općina koje dijele 95 plaža te su podijeljene po općinama kako je prikazano u tablici 11.

Tablica 13. Prikaz plaža na otoku Krku po općinama

Općine/gradovi	Broj plaža
Grad Krk	11
Općina Punat	21
Općina Baška	25
Općina Vrbnik	17
Općina Dobrinj	6
Općina Omišalj	10
Općina Malinska-Dubašnica	5

Izvor: vlastita obrada autora prema Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama na području Primorsko-goranske županije. str. 118.

Uredba o postupku davanja koncesije na pomorskom dobru definira plaže kao:

- uređene javne plaže – plaže koje služe većem broju turističkih objekata i građana
- uređene posebne plaže – plaže koje čine tehničko-tehnološku cjelinu jednog smještajnog objekta u smislu Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti
- prirodne plaže – plaže na kojima nisu izvršeni zahvati u prostoru u smislu propisa kojima se uređuje prostorno uređenje i građenje i koje se ne smiju ograđivati s kopnene strane.

Uređena plaža – morem neposredno povezani uređeni kopneni prostor opremljen sanitarnim uređajima, tuševima i kabinama, ograđen s morske strane, te pristupačan svima pod jednakim uvjetima. Uređenim tipovima plaža smatraju se i hridinaste obale te umjetna plažna područja – betonirane obale.

Prirodna plaža je neuređeni i s morem neposredno povezani kopneni prostor pristupačan svima

Tablica 14. Pregled plaže otoka Krka s obzirom na status i površinu

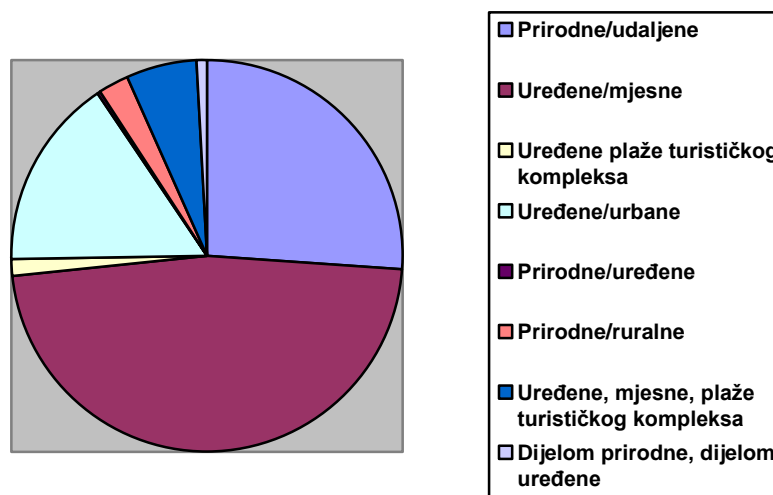
Status Plaže	Površina plaže
Prirodne/udaljene	59.822 m ²
Uređene/ mjesne	10.7608 m ²
Uređene plaže turističkog kompleksa	2.650 m ²
Uređene/urbane	36.441 m ²
Prirodne/uređene	600 m ²
Prirodne/ ruralne	5.600 m ²
Uređene, mjesne, plaže turističkog kompleksa	13.339 m ²
Dijelom prirodne, dijelom uređene plaže	1.900 m ²

Izvor : vlastita obrada autora Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama na području Primorsko-goranske županije. str. 25.

Prema tablici 12. Pregled plaže otoka Krka s obzirom na status i površinu, na otoku Krku ima najviše uređenih, mjesnih plaža sa ukupnom površinom od 107608 m², na tim plažama je ujedno i najveći pritisak korisnika plažnog prostora. Slijede prirodne udaljene plaže dok najmanje ima prirodnih, uređenih plaža sa svega 600 m²

U nastavku grafikon 8 daje pregled udjela pojedinih plaža s obzirom na status i površine plaža otoka Krka.

Grafikon 9. Plaže otoka Krka sa statusom i površinom

Izvor: vlastita obrada autora, prema Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama na području Primorsko-goranske županije. str. 25.

Analizirajući broj plaža, vrstu plaža na otoku Krku, s obzirom na pojedine općine i grad Krka, može se zaključiti na na području otoka Krka ima nešto veći broj prirodnih u odnosu na uređene plaže, značajan je broj i udaljenih plaža, također je razvidno koje su plaže najčešće u funkciji gradskih područja, ali i hotelskog ili turističko rekreativnog smještaja.

Od ukupnog broja utvrđenih plaža na otoku Krku 6 plaža je dato u koncesiji, odnosno organizirane su na način da se na njima obavljaju djelatnosti na veći broj godina od strane koncesionara, uglavnom u trajanju od 10 godina. Navedeno omogućuje određenu sigurnost koncesionaru i poticaj na ulaganje u opremu, te dodatno rasterećenje jedinica područne (regionalne) samouprave i jedinica lokalne samouprave, budući da je briga o održavanju i čišćenju plaže obaveza koncesionara. U tablici 13 prikazane su koncesije na plažama na području otoka Krka.

Tablica 15. Koncesije na plažama na području otoka Krka

R.B.	Koncesionar	Lokacija	Grad/Općina	Početak	Trajanje (gdima)
1	TRUMM d.o.o.	Klimno	Dobrinj	1.7.2077.	10
2	Riviera Adria	Plaža AC Krk	Krk	2.9.2013.	10
3	Pesja Nautika d.o.o.	Njivice	Omišalj	1.8.2009.	10
4	Hoteli Njivice d.o.o.	Njivice	Omišalj	1.1.2014.	15
5	Hoteli Baška d.d.	Baška	Baška	1.9.2011.	10
6	G.P.P. "Mikić"	Plaža ispred hotela "Malin"	Malinska-Dubašnica	15.1.2013.	15

Izvor: vlastita obrada autora, prema Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama na području Primorsko-goranske županije. str. 46.

Također na otoku se nalazi veliki broj predivnih plaža različitih vrsta (pješčane, šljunčane, stjenovite te betonirane) od kojih je njih 15 nagrađeno Plavom zastavom koja simbolizira čistoću mora, opremljenost plaže te sigurnost i kvalitetu plaže za njezino korištenje. Plaže nagrađene plavom zastavom su: Pesja, Jadran, Rupa, Porporela, Camping Ježevac, autokam Krk, Dražica, Dunat, Jert, Konobe, Punat Debij, Vela plaža, Pećine, Soline, Glavotok.

U nastavku se daje pregled SWOT analize plaža otoka Krka, iz koje će biti razvidne snage (strengths) i slabosti (weaknesses) plaža otoka Krka te daljni uvid u prilike (opportunities) i prijetnje (threats). Svaka općina zasebno mora znati kako iskoristiti svoje snage, slabosti pretvoriti u snage, kapitalizirati na prilikama te izbjeći prijetnje. U nastavku u tablici 14 prikazana je SWOT analiza plaža za otok Krk

Tablica 16. SWOT analiza otoka plaža Krka.

Snage	Slabosti
prometna povezanost otoka mostom s kopnom razvedenost obale veliki broj raznolikih plaža velika bioraznolikost plaže su najvažniji motiv dolaska turista visoka kvaliteta mora ljepota krajolika laki pristup plažama veliki broj različitih vrsta plaža plaže sa različitim vrstama sadržaja mnoge plaže imaju svoj parking 15 plaža s Plavim zastavama	nedovoljna ulaganja u ponudu i sadržaje na plažama raspoloživost sadržaja za djecu te sportskih i zabavnih sadržaja održavanje čistoće prevelik broj turista, buka, gužva na plažama nedostatak suradnje između lokalne zajednice i koncesionara plaže nisu usmjerene ciljanim skupinama nezadovoljavajući sanitarno-higijenski uvjeti na plažama vrlo mali broj plaža ima pristup za invalide
Prilike	Prijetnje
tematiziranje i standardizacija plaža optimalan upravljački model, strateško upravljanje povećanje plažnog prostora u ukupnoj obalnoj dužini otoka Krka diversifikacija sadržaja prema određenim ciljanim skupinama na plažama povećanje razine kvalitete na plažama obogaćivanje infrastrukture na plažnim prostorima	porast interesa za izgradnju kuća za odmor i apartmana opasnost od ekoloških onečišćenja (blizina rafinerije u Omišlju) izostanak integriranog planiranja plaža u odnosu na smještajne kapacitete

Izvor: obrada autora, prema Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama na području Primorsko-goranske županije, str. 68.

U tablici 15 prikazano je vršno opterećenje plažnog prostora otoka Krka. Njime se prikazuje koliko metara kvadratnih plažnog prostora pojedina destinaciji raspolaže po kupaču.

Tablica 17. Vršno opterećenje plažnog prostora otoka Krka (kolovoz 2017.)

Destinacija	Kategorija	Broj potencijalnih korisnika-kupača**	Faktor istodobnosti	Broj kupača	Ukupan broj kupača	Ukupna površina plaža(m ²)*	Površina plaže po kupaču (m ²)	Površina plaže po kupaču (m ²)*
Omišalj	Stanovništvo	2.983	0,3	895	23.277	48.750	2,1	1,69
	Turisti	31.974	0,7	22.382				
Malinska-Dubašnica	Stanovništvo	3.143	0,3	943	23.199	12.800	0,6	0,51
	Turisti	31.794	0,7	22.256				
Krk	Stanovništvo	6.281	0,3	1.884	42.669	43.298	1,02	1,05
	Turisti	58.264	0,7	40.785				
Punat	Stanovništvo	1.973	0,3	494	2.2203	37.722	1,7	1,57
	Turisti	31.013	0,7	21.709				
Baška	Stanovništvo	1.674	0,3	502	33.720	50.060	1,5	1,44
	Turisti	47.454	0,7	33.218				
Vrbnik	Stanovništvo	1.260	0,3	378	4.039	10.440	2,6	4,61
	Turisti	5.230	0,7	3.661				
Dobrinj	Stanovništvo	2.087	0,3	626	19.550	16.807	0,9	0,98
	Turisti	27.034	0,7	18.924				

Izvor: vlastita obrada autora, prema Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama na području Primorsko-goranske županije, str. 154 i Popis stanovništva, kućanstava i stanova, DZS, 2011.

Kao što možemo uočiti iz tablice 15 u promatranim otočnim destinacijama postoji značajna neusklađenost smještajnih i rekreativnih kapaciteta s prihvatnim kapacitetima plaža, a s obzirom na planiranu izgradnju smještajnih prihvatnih kapaciteta u promatranim priobalnim destinacijama te će taj odnos biti još nepovoljniji. Prilikom planiranja izgradnje prihvatnih turističkih kapaciteta, s obzirom na očekivanu turističku potražnju u fokus, između ostaloga, treba staviti i prihvatne kapacitete plaža. Uz to nužno je voditi računa u prostornom planiranju o zaštiti prirode i kulture, uključivanjem šireg kruga stručnjaka i proširivanjem spoznaja. Prilikom planiranja prihvatnih kapaciteta (smještajnih i rekreativnih) planeri trebaju imati na umu fiksne kapacitete prostora u vidu fizičkog kapaciteta, ekološke kapacitete, kapacitete prirodnog nasljeđa, duljinu i geomorfologiju obalnog pojasa. Planeri bi trebali smještajne i rekreativne kapacitete kroz prostorno planske dokumente dovesti u optimalnu vezu s zadanim okruženjem⁴⁶. Analizirajući pokazatelje u tablici 15 vidi se da to zasada nije slučaj. Nego naprotiv, planiraju se novi prihvatni smještajni i rekreativni kapaciteti bez odgovora na ostala ograničenja unutar priobalne destinacije. Isto tako iz tablice 9 vidljivo je da su plaže promatranih priobalnih

⁴⁶ Birkić, D., Primužak, A., Rožanković, V.: Uloga i značaj održivog upravljanja plažama u priobalnim turističkim destinacijama, 5. međunarodna konferencija Inovacije, tehnologije, edukacija i menadžment Zbornik radova 5. međunarodne konferencije Inovacije, tehnologije, edukacija i menadžment Čakovec : Medimursko veleučilište u Čakovcu , Prethodno priopćenje; UDK: 725.753:338.48; ISSN: 2584-7562, Sv. Martin na Muri, Hrvatska, 04.04.-05.04.2018.

destinacija sve mahom prenapučene. Četiri od devet promatranih priobalnih destinacija raspolažu s manje od 3 m² plažnog prostora po kupaču, što nam govori prema gore navedenim pokazateljima (tablica 5) da je riječ o prenapučenim plažama. Ukoliko uzmemo u obzir podatke iz tablice 15 vidljivo je da otok Krk ima problem sa prevelikom gustoćom kupača na plažama. Najveću površinu plaže po kupaču ima općina Vrbnik sa 2,6 m² po kupaču dok najmanju ima grad Krk sa 0,6 m² po kupaču. Posljedica neusklađenosti smještajnih i rekreativnih kapaciteta priobalne destinacije s prihvatnim kapacitetima plaža vidljivi su u prikazu tablice 7 Negativni utjecaji na doživljaj boravka u priobalnoj destinaciji u Republici Hrvatskoj u okviru istraživanja TOMAS Ljeto 2014, od strane Instituta za turizam u Zagrebu .

Tablica 18. Negativni utjecaji na doživljaj boravka u priobalnoj destinaciji u RH

Smetnje tijekom boravka u destinaciji	%
Gužva u prometu u destinaciji	8,7
Gužva u kupališnom prostoru (prevelik broj kupača)	8,4
Neprijmjereno odloženo smeće	7,3
Buka koja remeti komfor vašeg smještaja	6,2
Nemogućnost razdvajanja otpada	5,2
Neugodni mirisi (iz kontejnera i kanti za smeće)	4,9
Gužva na javnim površinama (ulice, šetnice, dječja igrališta)	4,2
Buka i remećenje mira na kupališnom prostoru	3,6
Nešto drugo	2,1
Ništa me nije smetalo tijekom boravka u destinaciji	71,5

Izvor: TOMAS Ljeto, 2014 - Stavovi i potrošnja turista u Hrvatskoj (54), Institut za turizam, Zagreb, 2015.

Prema istraživanju TOMAS 2014 više od četvrtine gostiju (28,5%) navelo je da ih je tijekom boravka u turističkim destinacijama nešto zasmetalo što je više ili manje, negativno utjecalo na njihov doživljaj boravka u destinaciji. Ono na što posebno treba obratiti pažnju jeste da je najviše gostiju (8 do 9%) istaknulo kao negativan utjecaj Gužva u kupališnom prostoru (prevelik broj kupača), a zatim Buka i remećenje mira na kupališnom prostoru 3,6 %, prema istom tom istraživanju glavni motiv dolaska turista u naše priobalne destinacije jeste sunce, more i plaže. S obzirom da otok Krk svoj turistički potencijal dijelom temelji na suncu i moru te plažama kao osnovnim resursom, u Strategiji razvoja Općine baška identificirana je potreba za razvojem plažnih segmenata i ponude na plažama te tematizacija istih. Kao jedna od mjera postizanja strateškog cilja razvoja prepoznatljivog bašćanskog turizma jeste uređenje Vele plaže. Kako i na koji način se to namjerava postići prikazano je u nastavku ovoga rada.

5.2. Održivo upravljanje plažama otoka Krka na primjeru Vele plaže u općini Baška

Baška je jedna od ključnih turističkih destinacija na otoku Krku. Kao što je vidljivo u tablici 8 Baška bilježi najviše turističkih posjeta nakon grada Krka. Smještena je na zapadu uz općinu Punat. Ukupna površina županije iznosi 260.57 km², duljina obale iznosi 54,45 km te prema popisu iz 2011. godine ima 1.674 stanovnika. Na otoku najviše ima stanovnika između 20 i 59 godina (51%), a najmanje stanovnika dobi od 0 do 19 godina (15%). Za Područje Baške karakteristična je ugodna i blaga mediteranska klima, ima više od 2500 sunčanih sati godišnje. Temperatura mora ljeti iznosi 26 stupnjeva i zraka 24 stupnjeva.

Što se tiče turističke ponude smještajnih kapaciteta Baške, dominira privatni smještaj koji čini 47% ukupnih kapaciteta prema broju kreveta, slijede ga kampovi sa 27% i hoteli sa 16%.⁴⁷ Što se tiče noćenja, od 2010. godine pa na dalje Baška bilježi stabilan rast od 3.6% dok je prosječni rast na razini čitave Hrvatske iznosi 4.9%. Jedina godina kada je Baška bilježila pad noćenja u odnosu na prethodnu godinu je 2014. godina. Kao što je standard za otok Krk i većinu ostalih turističkih destinacija najveći broj dolazaka Baška bilježi za vrijeme sezone (sredina svibnja pa do sredine rujna). U tom razdoblju Bašku od ukupnog broja posjetitelja u godini posjeti 90.8% turista.

- Usklađivanje interesa javnog, privatnog i civilnog sektora."⁴⁸

Sljedeća slika 4 prikazuje pozicije općine Baška na otoku Krku.

Slika 4. Položaj općine Baška na otok Krku

Izvor: Google maps

⁴⁷ Studija upravljanja Velom plažom u Baški, str. 6

⁴⁸ Studija upravljanja Velom plažom u Baški, str. 12

5.2.1. Analiza postojećeg stanja Vele plaže u kontekstu razvoja turizma destinacije Baška

Vela plaža je je najveća i jedna od najljepših plaža na otoku. Šljunastog je tipa i nalazi se u uvali Bašćanska draga. Prema Regionalnom programu status plaže je uređena/mjesna plaža, dugačka je 1.500 m te široka 15 m što joj daje površinu od 22.500 m². Još jedna bitna značajka je ta da joj je dodijeljena Plava zastava koja simbolizira kvalitetu ponude i čistoću mora. Vela plaža je tematizirana kao plaža sa sportskim i rekreacijskim sadržajima, te kao takva je jedina vrsta te plaže u mjestu Baška.

Za potrebe korisnika na plaži se nalaze : spasilačka služba (5 lokacija), sanitarni objekt (3 lokacije), tuš (6 lokacija), kabine za presvlačenje (6 lokacija), spremnici za otpad (4 lokacije), klupe (12 lokacija), restoran (2 objekta), caffe bar (4 objekta), restoran brze prehrane (2 objekta), dječje igralište (1 objekt), sport na vodi (3 lokacije), aquagan (1 objekt), parkiralište (2 lokacije), pomoćni objekt (1 lokacija), vodeni grad u moru (2 lokacije)." ⁴⁹

Na plaži se sustavno prati kakvoća mora na dvije lokacije od 2009. godine. Kakvoća mora je izvrsna. Od strane općine 2016. godine dodijeljeno je 38 koncesijskih odobrenja na području plaže.

Kao jedna od najpopularnijih plaža u općini, plaža Vela ima nekoliko identificiranih problema: prenapučenost plaže (za mjesnu plažu prihvatni tolerirani kapacitet iznosi 5 do 20 m² po osobi dok je on kod Vele plaže 1.5 m²), loša infrastrukturna opremljenost plaže (pristup za invalide i teže pokretne osobe, sanitarni čvorovi, tuševi, sunčališta, klupe, igrališta, itd.), nedostatak prometne infrastrukture (nerazvijena prometna mreža, nedostatak parkirnih mjesta, nedovoljno dobra regulacija prometa), neadekvatno upravljanje plažom, pomorsko dobro određeno je samo na južnom dijelu plaže, ekspanzija gradnje, neslužbena/neregulirana parkirališta, ilegalni preprodavači robe, proizvodi niske kvalitete koji se prodaju na plaži, dovođenje pasa na plažu izvan predviđene zone, nestajanje žala radi strujanja mora i vjetra i izostanak nadohranjivanja plaže.⁵⁰ Smatra se da Vela plaža zna imati i do 15.000 posjetitelja.

U nastavku slijedi slika 5 koja prikazuje Velu plažu

⁴⁹ Studija upravljanja Velom plažom u Baški, str 15

⁵⁰ Ibidem. str. 18

Slika 5. Vela plaža

Izvor: Turistička zajednica Baška, <http://www.tz-baska.hr/sto-raditi/plaze/>, posjet dana 29.11.2018.

5.2.2. Koncept oblikovanja Vele plaže s prijedlogom tematizacije i sadržaja

Prijedlog tematizacije plaže prema Regionalnom programu uređenja za Velu plažu je plaža sa sportskim i rekreacijskim sadržajima. S obzirom na sadržaje koji se trenutačno nude te s obzirom na posjetitelje plaže u planu je tematizirati Velu plažu kao : plažu sa sportskim i rekreativnim sadržajima, plažu za obitelji s djecom, plažu za pse.⁵¹

Kako bi se to ostvarilo potrebno je zonirati plažu na one djelove koji zadovoljavaju propisane minimalne i tehničke uvjete za pojedini tip plaže. Tematizacija će dovesti do distribucije ukupnog broja korisnika na veći broj lokacija na plaži, opremanje plaže adekvatnom opremom i veće zadovoljenje posebnih interesa korisnika. Sljedeća tablica 16 prikazuje minimalne tehničke uvjete i posebne elemente za svaku predloženu tematizaciju.

⁵¹ Studija upravljanja Velom plažom u Baški, str. 49

Tablica 19. Uvjeti i elementi za navedene tematizacije plaže Vela

Tematizacija plaže	Minimalni tehnički uvjeti	Posebni elementi
Plaža sa sportskim i rekreativnim sadržajima	<ul style="list-style-type: none"> - info ploča - čistoća mora - čistoća plaže - pitka voda - tuševi - sanitarni objekti - marker plutače - minimalno 1 ugostiteljski objekt - minimalno 2 organizirana sportska sadržaja na moru - minimalno 2 organizirana sportska sadržaja na plaži - minimalno 1 rekreativan sadržaj na plaži - spasioci i oprema za spašavanje - dostupna i oprema za prvu pomoć - Wi-Fi - tende za presvlačenje - pristup plaži i moru osobama s posebnim potrebama - nosivost kapaciteta 5m²/osobi 	<ul style="list-style-type: none"> - ležaljke i suncobrani - parkiralište - protupožarni sustavi - minimalno 1 ugostiteljski objekt iz skupine restorani - minimalno 1 ugostiteljski objekt iz skupine barovi - minimalno 1 organizirani sportski sadržaj na moru - minimalno 2 organizirana sportska sadržaja na plaži - minimalno 1 rekreativan sadržaj na plaži
Plaža za obitelji s djecom	<ul style="list-style-type: none"> - info ploča - čistoća mora - čistoća plaže - pitka voda - tuševi - sanitarni objekti - marker plutače - ležaljke i suncobrani - spasioci i oprema za spašavanje - dostupna oprema za prvu pomoć - Wi-Fi - uređeni prostor za boravak djece na plaži - uređeni pristup moru prilagođeni djeci - uređeni pristup plaži za kolica i za osobe s posebnim potrebama - nosivost kapaciteta 8m²/osobi 	<ul style="list-style-type: none"> - minimalno 2 zabavna sadržaja na moru - minimalno 2 zabavna sadržaja na plaži - rekviziti za igru djece na plaži i u moru - parkiralište - protupožarni sustavi - minimalno 1 ugostiteljski objekt iz skupine restorani i barovi - osoba za kontrolu plažnih sadržaja - usluga animacije za djecu Najam plažnih sadržaja
Plaža za pse	<ul style="list-style-type: none"> - info ploča + dodatni elementi - čistoća mora - čistoća plaže - pokretni sanitarni objekti - marker plutače - prijenosni spremnici s pitkom vodom - uređeni pristup plaži i moru osobama s posebnim potrebama - nosivost kapaciteta 5m²/osobi - rekviziti za čišćenje i odlaganje izmeta kućnih ljubimaca - spasioci i oprema za spašavanje - Wi-Fi 	<ul style="list-style-type: none"> - posude za vodu za pse Ležaljke i suncobrani - odvojeni prostori plaže za kućne ljubimce na povodcu i za kućne ljubimce da se slobodno kreću - rekviziti za igru kućnih ljubimaca - minimalno 1 ugostiteljski objekt iz skupine objekata jednostavnih usluga sa prilagođenom dodatnom uslugom i ponudom za kućne ljubimce

Izvor: obrada autora, prema Studiji upravljanja Velom plažom u Baški

Na temelju sadržaja koje Vela plaža ima (nabrojani su u poglavlju 5.2.1.), potrebno je dodati još mnogo dodatnog sadržaja kako bi Vela plaža zadovoljavala minimalne tehničke uvjete i posebne elemente.

Kako bi se ti elementi ispunili dan je sljedeći prijedlog sadržaja:

1. Plaža za obitelji s djecom: u moru plutajući vodeni park za manji uzrast djece, obiteljsko sunčalište s uređenom hortikulturom i umjetnim hladom, tematsko dječje igralište, pješćanik, spray park, ljuljačke i tobogani, vođena animacija, sigurnosni pretinci za odlaganje osobnih stvari, te zadovoljiti ostale kriterije iz prethodne tablice

2. Plaža sa sportskim i rekreativnim sadržajima: mreža za odbojku u moru, vaterpolo golovi, jet ski i bangie/kolutovi (isključivo u zoni gdje je zabranjeno plivanje), centar za iznajmljivanje sportske i rekreativne opreme (pedaline, kajak,...), centar za ronjenje i škola wind surfinga, višenamjenski plato/pozornica za različite vođene sportsko rekreativne programe, polivalentni tereni: odbojka na pijesku, tenis na pijesku, nogomet na pijesku, hodanje uz obalu/rolanje/bicikl u dužini cijele obale zone Vele plaže, sigurnosni pretinci za odlaganje osobnih stvari, zadovoljiti i ostale kriterije iz minimalnih tehničkih uvjeta.

3. Plaža za pse: ograđeni boksovi za pse i vlasnike s ležaljka i suncobranima te ležaljke za pse, ograđeno igralište za pse, tematizirani ugostiteljski objekt, tuševi za pse, rekviziti za čišćenje, fiksirane polukupole za umjetnu hladovinu, obilježavanje i ograđivanje pripadajućeg morskog dijela plaže odgovarajućim plutačama, sigurnosni pretinci za odlaganje osobnih stvari, zadovoljiti i ostale kriterije iz minimalnih tehničkih uvjeta"⁵² Zoniranje s prijedlogom tematizacije prikazan je na slici 6 koja prikazuje prve faze uređenja Vele plaže

⁵² Studija upravljanja Velom plažom u Baški, str 64

Slika 6. Prva faza uređenja Vele plaže

Izvor: Studija upravljanja velom plažom u Baški, str. 81

5.2.3. Prijedlog modela upravljanja Velom plažom

Model upravljanja Vele plaže predviđa se da će se provesti u tri faze unutar kratkog vremenskog perioda. Te faze su:

- " - Faza 1: Kratki rok-Kontrakcija (2017. i 2018.)
- Faza 2: Srednji rok-Koncesija i vodeni park (2018. i 2019.)
- Faza 3: Dugi rok-Dugoročno održiva destinacija (2020.)"⁵³

Osnovni ciljevi kroz navedene faze su sljedeći:

- " Faza 1: - Osnovna tematizacija i podizanje standarda kvalitete korištenja Vele plaže
 - Limitirati broj dnevnih posjetitelja na plaži bez većih investicija
- Faza 2: - Uspostava profesionalnih standarda upravljanja i nastavak tematizacije
 - Daljnja kontrola/kontrakcija postojeće prometne organizacije Baške
- Faza 3: - Širenje kapaciteta plaže
 - Optimizirani sustav upravljanja prometom u Baški"⁵⁴

U prvoj fazi potrebno je tematizirati plažu na tri definirane teme, odrediti njihov obuhvat i opremiti ih u skladu sa propisima. Alternativa tomu je da se prepusti koncesionarima plaže provedba tematizacije. Potrebno je formirati korisničke centre prema propisima na njihove pripadajuće djelove plaže. Nadalje potrebno je povećati broj ležaljki, uvesti kontrolu zauzimanja prostora ručnicima, smanjiti površinu pod koncesijama za caffè barove i

⁵³ Studija upravljanja Velom plažom u Baški, str. 80

⁵⁴ Ibidem, str. 80

povećati površinu za kupaće, osposobiti komunalne redare, započeti proces izrade i donošenje izmjena i dopuna važeće prostorno-planske dokumentacije.

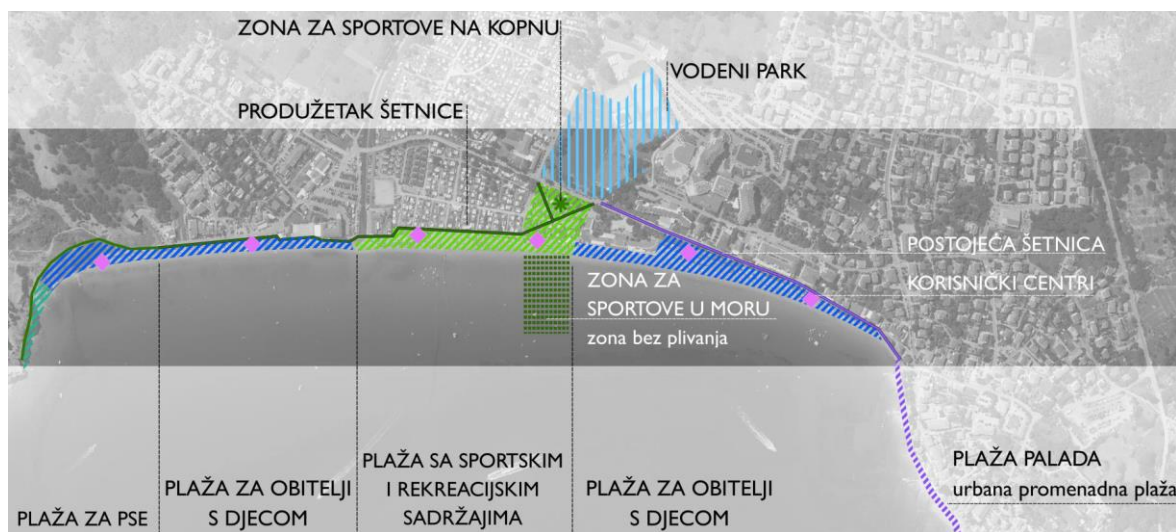
Sljedeće slike 7 i 8 prikazuju dvije opcije druge faze uređenja Vele plaže.

U drugoj fazi planira se uspostaviti dugoročne koncesije, zbog veličine prostora, uniformnosti i kontrole planira se uspostava dvije koncesije, ali konačnu odluku će donjeti Općina Baška i Primorsko-goranska županija.

Potrebno je proširiti plažu na dijelu gdje se misli uspostaviti plaža sa sportskim i rekreacijskim sadržajima. U slučaju odabira opcije A ukupna površina plaže bi iznosila 24.110 m², pri odabiru opcije B ukupna površina plaže bi iznosila 15.860 m². Nadalje, potrebno je urediti postojeće i uvesti nove elemente koji će doprinjeti boljoj plažnoj funkciji, obogatiti prostor plaže i kontaktnogprostora sportsko-rekreativnim sadržajima.

Slika 9 prikazuje treću, ujedno i zadnju fazu uređenja Vele plaže kao i konačno zoniranje s definiranim plažnim sadržajima.

Slika 9. Treća faza uređenja Vele plaže, opcija B

Izvor: Studija upravljanja velom plažom u Baški, str. 87

U fazi tri su predstavljeni djelovi plaže za obitelji s djecom i temom plaže za pse, potrebno je u produžiti plažu prema jugu i proširiti prema unutar. Nadalje je potrebno urediti i razviti plažu Palada kao urbano-promenadnu plažu. Sama plaža Palada predstavlja organski nastavak Vele plaže. Preporučuje se ubrzavanje proces uređenja i razvoja plaže Palada s ciljem pridonosenju rasterećenja Vele plaže.

6. ZAKLJUČAK

Otoci imaju problem sa zadanim i ograničenim prostorom. Otok Krk kao destinacija ovisi o turizmu te je od velike važnosti da razvoj turizma bude dugoročno održiv. Turizam bi se trebao razvijati na način koji doprinosi lokalnim zajednicama, da jača lokalnu ekonomiju, zapošljava lokalnu radnu snagu i na održivi način koristi lokalne resurse. Osnovna ideja primjene koncepta održivog turističkog razvoja bilo koje turističke destinacije, pa tako i otočne jest spoznaja o tome koliko određeni prostor, turistička destinacija, može prihvatiti turističkih aktivnosti uz minimalne posljedice za budući rast i razvoj. Prihvatni potencijal turističke destinacije predstavlja njenu sposobnost da prihvati turiste i razvoj turizma, a da se pri tome u većoj mjeri ne narušava ukupno okruženje-prirodno, izgrađeno i socio-kulturno.

Otok Krk, kao turistička destinacija "živi" od turista te, kako se pokazalo u istraživanjima u ovom radu, kroz zadnjih nekoliko godina ima povećan broj dolazaka turista, ukupan broj noćenja i povećanja izgradnje smještajnih kapaciteta. Sve to dovelo je do prostorne zasićenosti što je najevidentnije na plažama. Otok Krk, kao i ostali otoci, turiste najviše privlači svojim plažama, te sa povećanjem broja turista povećao se i broj kupača te je došlo do tolike prenapučenosti na plažama gdje ni jedna općina ne zadovoljava minimalne uvjete od 3m² po osobi. Ukoliko se nastavi dosadašnji trend povećanja dolazaka turista taj problem će postati sve gori.

Inicijativa tematizacije plaža, kao što je objašnjeno na primjeru Vele plaže u općini Baška, je korak u pravom smijeru gdje se kroz tematizaciju plaža ograničava broj potencijalnih posjetitelja te plaže, a isto tako uz povećanje same kvadrature plaže osigurava veći plažni standard po kupaču.

Popis Literature

Knjige, disertacije i radovi

1. Ariza, E., Sardá, R., Jiménez, J. A., Mora, J. i Ávila, C. (2008.), Beyond performance assessment measurements for beach management, Application to Spanish Mediterranean beaches, Coastal management, vol. 36
2. Baud-Bovy, M i Lawson, F.R (1998) Tourism and Recreation, Tourism and recreation, Elsevier Sciens & Tehnology Books, BEACH Act, 2000
3. Birkić, D.: Održivi turistički razvoj priobalne destinacije, doktorska disertacija, Opatija, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, 2016
4. Birkić, D., Primužak, A., Rožanković, V.: Uloga i značaj održivog upravljanja plažama u priobalnim turističkim destinacijama, 5. međunarodna konferencija Inovacije, tehnologije, edukacija i menadžment Zbornik radova 5. međunarodne konferencije Inovacije, tehnologije, edukacija i menadžment Čakovec : Međimursko veleučilište u Čakovcu, Prethodno priopćenje; UDK: 725.753:338.48; ISSN: 2584-7562, Sv. Martin na Muri, Hrvatska, 04.04.-05.04.2018.
5. Črnjar, M.: Ekonomika i politika zaštite okoliša, Rijeka, Ekonomski fakultet i Glosa, 2002.
6. Da Silva, C.P., Pontest, S. i Ferreria, J., C. (2005) The management of Beaches: Implementing the Carrying Capacity Concept
7. Đopa J.: Izazovi razvoja održivog kulturnog turizma, diplomski rad, Pula, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, 2016.
8. Hall M.: Policy learning and policy failure in sustainable tourism governance. From first – and second-order to third – order change, Journal of Sustainable Tourism, 2001., 19 (4-5)
9. Herceg N.: Okoliš i održivi razvoj, Synopsis, Zagreb, 2013.
10. Josipa Franjić, Održivi razvoj turizma otoka Cresa, Završni rad, Karlovac, 2018
11. Korošec L., Smolčić, Jurdana D. Politika zaštite okoliša – integralni dio koncepcije održivog razvoja Europske unije, Ekonomski pregled 64 (6), 2003.
12. Kunst I.: Upravljanje turističkom destinacijom u Hrvatskoj – ograničenja i mogućnosti, u: Izazovi upravljanja turizmom, Institut za turizam, Zagreb, 2011
13. Održivo upravljanje plažama u Hrvatskoj
14. Marković, M., Micallef, A., Povh, D., Williams, A.T., (...) Održivo upravljanje plažama – smjernice i prioritetne akcije, CPR.

15. Mičetić Fabić M.: Uloga lokalne samouprave u planiranju i promicanju održivoga razvoja turističke destinacije, doktorski rad, Opatija, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, 2017.
16. Mikačić V.: Otočni turizam Hrvatske, pregledni rad, Zagreb, Institut za turizam, 1993.
17. Navaro Jurando, E., Tejada Tejada, M., Almeida García F., Cabello González J., Cortés Macías R., Delgado Peña, J., Fernández Gutiérrez, F., Gutiérrez Fernández, G., Luque Gallego, M., Málvarez García G., Marcenaro Gutiérrez O., Navas Concha F., Ruiz de la Rúa F., Ruiz Sinoga J., Solís Becerra F. (2012.), Carrying capacity assessment for tourist destination, Methodology for the creation of synthetic indicators applied in a coastal area, *Tourism management* 33
18. Padin C.: A sustainable tourism planning model: Components and relationships, *European Business Review*, Vol. 24 Iss: 6, 2012.
19. Regionalni program uređenja i upravljanja morskim plažama na području Primorsko-goranske županije
20. Ruhane, L.: Strategic planning for local tourism destination: an analysis of tourism plans, *Tourism and Hospitality Planning and Development*, 2004.
- Simm, J. D., Beech, N.W i S.John (1995) A Manual for Beach Management U: Proceedings of Conference on Coastal Management '95- Putting Policy into Practice. Institution of Civil Engineers, Bournemouth, Tomas Telford, U.K, pp 143-162
21. Smolčić Jurdana D.: Prednosti i ograničenja primjene koncepcije održivog razvoja turizma, doktorski rad, Zagreb, Ekonomski fakultet, 2003.
22. Strategija razvoja turizma otoka Krka do 2020.
23. Studija upravljanja Velom plažom u Baški
24. UN, 1992, čl. 4
25. Vukonić, B., Keča, K. (2001.), Turizam i razvoj, Mikrorad, Zagreb

Internet izvori:

1. Državni zavod za statistiku https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2016/SI-1586.pdf, 29.11.2018
2. Making tourism more sustainable: A guide for policy makers, www.unep.fr/shared/publications/pdf/dtix0592xpa-tourismpolicyen.pdf, 26.07.2018
3. Ministarstvo vanjskih i europskih poslova,

- <http://www.mvep.hr/hr/vanjska-politika/multilateralni-odnosi0/globalne-teme/odrzivi-razvoj/>, 23.07.2018
4. Promjene u dobnom sastavu stanovništva otoka Krka u razdoblju 1961. - 2011. godine
https://www.researchgate.net/publication/286934701_Promjene_u_dobnom_sastavu_stanovnistva_otoka_Krka_u_razdoblju_1961_-_2011_godine, 29.11.2018
 5. The Berlin declaration on biological diversity and sustainable tourism,
<https://www.gdrc.org/uem/eco-tour/berlin.html>, 26.7.2018
 6. Turistička Zajednica otoka Krka
http://www.krk.hr/Iz_Rada_Turisticke_Zajednice/Statistika, 29.11.2018
 7. Turistička zajednica otoka Krka
http://www.krk.hr/Iz_Rada_Turisticke_Zajednice/Statistika, 29.11.2018
 8. Turistička zajednica otoka Krka
<http://www.krk.hr/docs/tzokrk2015HR/documents/370/2.1/Original.pdf> 29.11.2018
 9. UNWTO (2011) Tourism Highlights, Edition 2011, Madrid.
<https://www.e-unwto.org/doi/pdf/10.18111/9789284407910>, 29.11.2018
 10. United nations (2016) Globalni ciljevi održivog razvoja do 2030. Zagreb: ODRAZ-Održivi razvoj zajednice
https://www.unodc.org/documents/commissions/CND_CCPCJ_joint/2030Agenda/The_Sustainable_Development_Goals_Report_2016.pdf, 29.11.2018

Ilustracije

Popis tablica

Tablica 1: Plažni standard kopnenih površina po kupaču	21
Tablica 2. Teme plaža.....	23
Tablica 3. Prirodna baština otoka Krka	26
Tablica 4. Kulturna baština otoka Krka.....	28
Tablica 5. Stanovništvo otoka Krka	30
Tablica 6. Koeficijent starosti otoka Krka.....	31
Tablica 7. Stambena izgradnja otoka Krka u 2011.....	32
Tablica 8. Turistički dolasci na otok Krk kroz godine	33
Tablica 9. Broj ostvarenih noćenja na otoku Krku.....	34
Tablica 10. Prosječna duljina boravka turista na otoku Krku.....	35
Tablica 11. Ukupan broj turističkih smještajnih kapaciteta otoka Krka kroz godine.....	37
Tablica 12. Struktura smještajnih kapaciteta otoka Krka u 2017.....	38
Tablica 13. Prikaz plaža na otoku Krku po općinama	42
Tablica 14. Pregled plaže otoka Krka s obzirom na status i površinu.....	43
Tablica 15. Koncesije na plažama na području otoka Krka	44
Tablica 16. SWOT analiza otoka plaža Krka.	45
Tablica 17. Vršno opterećenje plažnog prostora otoka Krka (kolovoz 2017.).....	46
Tablica 18. Negativni utjecaji na doživljaj boravka u priobalnoj destinaciji u RH.....	47
Tablica 19. Uvjeti i elementi za navedene tematizacije plaže Vela	51

Popis grafikona

Grafikon 1. Stambena izgradnja otoka Krka u 2011.	32
Grafikon 2. Turistički dolasci na otok Krk kroz godine.....	33
Grafikon 3. Broj ostvarenih noćenja na otoku Krku	34
Grafikon 4. Kretanje noćenja po mjesecima (2017.).....	35
Grafikon 5. Noćenja prema geografskim tržištima	36
Grafikon 6. Ukupan udio pojedinih smještajnih kapaciteta otoka Krka.....	38
Grafikon 7. Udio noćenja po pojedinim smještajnim kapacitetima (2017.).....	39
Grafikon 8. Udio smještajnih kapaciteta prema jedinicama lokalne samouprave.....	39
Grafikon 9. Plaže otoka Krka sa statusom i površinom	43

Popis slika

Slika 1. Geografski položaj otoka Krka.....	25
Slika 2. Plaža Oprna	27
Slika 3. Bašćanska ploča	29
Slika 4. Položaj općine Baška na otok Krku	48
Slika 5. Vela plaža	50
Slika 6. Prva faza uređenja Vele plaže	53
Slika 9. Treća faza uređenja Vele plaže, opcija B	54